

Špecifiká ochrany obyvatel'stva v okrese Šal'a

Specifics of Civil Protection in the Sala district

Bc. Peter Jaroš

Diplomová práca
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Peter JAROŠ**
Osobní číslo: **A10420**
Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Specifika ochrany obyvatelstva v okrese Šala**

Zásady pro vypracování:

- 1. Zhodnoťte okres Šala z hlediska problémů ochrany obyvatelstva.**
- 2. Zhodnoťte hlavní hrozby a rizika, které v okrese Šala ohrožují obyvatelstvo.**
- 3. Analyzujte způsob zajištění jednotlivých opatření ochrany obyvatelstva.**
- 4. Zhodnoťte připravenost okresu Šala na řešení rizik.**
- 5. Navrhněte a ověřte konkrétní opatření k zlepšení úrovně ochrany obyvatelstva v okrese Šala.**

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **BRUNNLER, Rudolf. Civilná ochrana v Slovenskej republike. 1. vyd. Bratislava: Inštitút pre verejnú správu, 1997. ISBN 80-85327-29-5.**
2. **BULÍKOVÁ, Táňa a kolektív. Medicína katastrof. 1. vyd. Martin: Osveta, 2011. ISBN 978-80-8063-361-5.**
3. **PENZEŠ, Ludovit. Občan a bezpečnosť: Jak se bránit před zločinem. 1. vyd. Praha, EUROUNION, 1996. ISBN 80-85858-41-X.**
4. **BUZALKA, Ján. Vybrané otázky teorie krízového manažmentu a civilná ochrana. 1.vyd. Bratislava: Akadémia PZ, 2001. ISBN 80-8054-165-5.**
5. **PETRÍKOVÁ, Drahoslava. Ochrana obyvateľstva I. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ SR, 1995. ISBN 80-88571-52-7.**
6. **SOJKOVÁ, Andrea a Kamil SCHON. Režimy života v oblastiach ohrozenia pri vzniku mimoriadnych udalostí. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ, 1998. ISBN 80-8054-058-6.**
7. **ŠIMÁK, Ladislav. Krízový manažment vo verejnej správe. 2.vyd. Žilina: Žilinská Univerzita - Fakulta špeciálneho inžinierstva, 2001. ISBN 80-88829-13-5.**

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Luděk Lukáš, CSc.

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

24. února 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

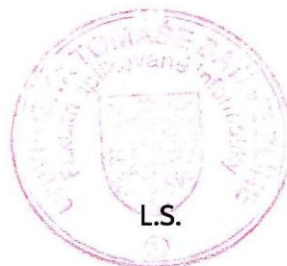
15. května 2012

Ve Zlíně dne 24. února 2012

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.

děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.

ředitel ústavu

ABSTRAKT

Cieľom diplomovej práce je analýza problematiky ochrany obyvateľstva v okrese Šaľa, jeho hlavných hrozieb a rizík, a zabezpečenie ochrany obyvateľstva pred vznikom mimoriadnych udalostí. Teoretická časť predstavuje historický vývoj civilnej ochrany na území Slovenska, hodnotí zákony súvisiace s problematikou ochrany obyvateľstva a vysvetľuje základné pojmy. Praktická časť analyzuje súčasný a hroziaci stav územia, a popisuje zaistenie základných opatrení ochrany obyvateľstva pri vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečných látok. V závere autor zhodnotil pripravenosť jednotlivých orgánov štátnej správy, a navrhol konkrétne opatrenia smerujúce k zlepšeniu ochrany obyvateľstva v okrese Šaľa.

Kľúčové slová:

Ochrana obyvateľstva, mimoriadna udalosť, nebezpečné chemické látky, základné opatrenia.

ABSTRACT

The aim of the thesis is to analyze the issue of the protection of inhabitants in the district of Sala, its main threats and risks, and to provide the protection of inhabitants prior to the emergence of emergency events. Theoretical part shows the historical development of the civil protection in Slovakia evaluates the laws regarding to the issue of the protection of inhabitants and explains the basic terms. Practical part analyses the current and imminent state of the area and describes the assurance of the basic protection moves of inhabitants at the emergence of emergency event connected with the leakage of dangerous chemicals. In the conclusion the author has summarized the preparedness of the individual Executive administration and has suggested concrete actions aimed to improve the protection of inhabitants in the district of Sala.

Keywords:

Protection of inhabitants, emergency event, dangerous chemicals, basic actions.

Pod'akovanie

Chcel by som veľmi pekne poďakovať *doc. Ing. Luděkovi Lukášovi, CSc.*, za odborné rady, trpezlivosť, oprávnenú kritiku a prínos do problematiky pravidelnými konzultáciami k vedeniu mojej diplomovej práci.

Motto

„Najväčším dobrom je žiť podľa prírody.“

Marcus Tullius Cicero

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

	ÚVOD	9
I	TEORETICKÁ ČASŤ	10
1	OCHRANA OBYVATEĽSTVA NA SLOVENSKU	11
	1.1 HISTORICKÝ VÝVOJ	11
	1.2 LEGISLATÍVA	13
	1.2.1 Zákony súvisiace s ochranou obyvateľstva	13
	1.3 DEFINÍCIA ZÁKLADNÝCH POJMOV	16
	1.4 ORGÁNY OCHRANY OBYVATEĽSTVA NA SLOVENSKU	18
	1.4.1 Pôsobnosť Ministerstva vnútra Slovenskej republiky	18
	1.4.2 Pôsobnosť obvodných úradov v sídle kraja	19
	1.4.3 Pôsobnosť obvodných úradov	20
	1.4.4 Pôsobnosť samosprávnych krajov	21
	1.4.5 Pôsobnosť obcí	21
2	GEOGRAFICKÁ, DEMOGRAFICKÁ A HOSPODÁRSKA CHARAKTERISTIKA OKRESU ŠAĽA	24
	2.1 GEOGRAFICKÁ POLOHA A PROFIL ÚZEMIA	24
	2.2 POČET OBYVATEĽOV A HUSTOTA OBYVATEĽSTVA	25
	2.3 ČLENITOSŤ ÚZEMNÉHO OBVODU	26
	2.4 KATEGORIZÁCIA ÚZEMIA	27
	2.5 HOSPODÁRSKE ZAMERANIE ÚZEMIA	27
3	PÔSOBNOSŤ OBVODNÉHO ÚRADU ŠAĽA	29
	3.1 PREDNOSTA OBVODNÉHO ÚRADU	30
	3.2 VEDÚCI ODBORU OBVODNÉHO ÚRADU	32
	3.3 ODBOR CIVILNEJ OCHRANY A KRÍZOVÉHO RIADENIA	33
	3.3.1 Úsek civilnej ochrany	34
	3.3.2 Úsek krízového riadenia	36
	3.3.3 Úsek obrany štátu	37
	3.3.4 Úsek hospodárskej mobilizácie	38
	3.3.5 Úsek ochrany utajovaných skutočností	39
II	PRAKTICKÁ ČASŤ	43
4	HLAVNÉ HROZBY A RIZIKÁ V OKRESE ŠAĽA	44

4.1	OHROZENIE POVODŇAMI A ZÁPLAVAMI.....	44
4.2	PORUŠENIE VODNEJ STAVBY.....	45
4.3	MIMORIADNE JAVY POVETERNOSTNÉHO A KLIMATICKÉHO CHARAKTERU	46
4.4	UMIESTNENIE NEBEZPEČNÝCH LÁTOK	47
4.5	ÚNIK NEBEZPEČNÝCH LÁTOK PRI PREPRAVE.....	47
4.6	OBLASTI MOŽNÉHO OHROZENIA PRIEMYSELNOU HAVÁRIOU.....	48
4.6.1	Analýza územia v prípade ohrozenia priemyselnou haváriou pomocou programu CIPREGIS.....	51
5	MIMORIADNA UDALOSŤ SPOJENÁ S ÚNIKOM NEBEZPEČNEJ LÁTKY.....	53
5.1	MONITOROVANIE ÚZEMIA	54
5.2	VAROVANIE OBYVATELSTVA A VYROZUMENIE OSÔB	56
5.3	EVAKUÁCIA A UKRYTIE OSÔB.....	60
5.3.1	Odolné úkryty a plynotesné úkryty.....	66
5.3.2	Jednoduché úkryty budované svojpomocne.....	66
5.3.3	Chránené pracoviská slúžiace civilnej ochrane.....	67
5.4	REGULÁCIA POHYBU DOPRAVNÝCH PROSTRIEDKOV A OSÔB.....	68
5.5	PRVÁ PREDLEKÁRSKA POMOC A NEODKLADNÁ ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ	70
5.6	INDIVIDUÁLNA OCHRANA	71
5.7	HYGIENICKÁ OČISTA BUDOV, DEKONTAMINÁCIA TERÉNU, BUDOV A MATERIÁLU	73
5.8	ZABEZPEČENIE OCHRANY ZAMESTNANCOV, KTORÍ NEMÔŽU SKONČIŤ PRACOVNÚ ČINNOSŤ A NACHÁDZAJÚ SA V OBLASTI OHROZENIA	73
5.9	PROFYLAXIA.....	74
5.10	NÁVRH ZLEPŠENIA ÚROVNE OCHRANY OBYVATELSTVA V OKRESE ŠAĽA	75
	ZÁVER	77
	CONCLUSION	78
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	79
	ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....	83
	ZOZNAM OBRÁZKOV	84
	ZOZNAM TABULIEK	85

ÚVOD

Cieľom mojej diplomovej práce je zhodnotiť okres Šaľa z hľadiska problémov ochrany obyvateľstva, zhodnotiť hlavné hrozby, riziká, ktoré ohrozujú obyvateľstvo okresu. Mojou snahou bude zanalyzovať zaistenie jednotlivých opatrení na ochranu obyvateľstva, ale aj zhodnotiť pripravenosť jednotlivých orgánov štátnej správy a územnej samosprávy smerujúcu k riešeniu rizík.

V diplomovej práci sa pokúsím aspoň v krátkosti predstaviť vývoj civilnej ochrany na území Slovenska, ale budem sa zaoberať aj právnymi predpismi, ktoré túto oblasť upravujú, a to nielen z hľadiska pôsobnosti orgánov a ich postupov, ale i z hľadiska vymedzenia základných pojmov, ktorých znalosť bude potrebná pri tvorbe diplomovej práce.

Vzhľadom na to, že aj ja som bol v určitom období svojho života súčasťou jedného z orgánov miestnej štátnej správy a mal som sa možnosť zúčastniť i jedného z podujatí, ktoré je určené na prípravu mladých ľudí – žiakov základných škôl na záchranu ľudských životov a zdravia, mi bola táto problematika známa a zaujala ma, budem sa snažiť vytvoriť obraz o špecifikách ochrany obyvateľstva v okrese Šaľa.

I mne, ako obyvateľovi okresu, sú známe hrozby a riziká, ktoré v tomto území môžu vyvolať potrebu ovládať problematiku civilnej ochrany. Pri tvorbe diplomovej práce budem overovať i všetky v dokumentáciách orgánov verejnej správy navrhnuté opatrenia, pokúsim sa ich zanalyzovať a v prípade potreby navrhnuť i možné riešenia na zlepšenie ich úrovne.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 OCHRANA OBYVATEĽSTVA NA SLOVENSKU

Základným dokumentom najvyššej právnej sily Slovenskej republiky je Ústava Slovenskej republiky schválená najvyšším zákonodarným orgánom Slovenskej republiky pod č. 460/1992 Zbierky zákonov z 1. Septembra 1992.

Tento základný dokument zaručuje občanom ich základné práva a slobody. V čl. 13 Ústavy sa uvádza, že povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd, medzinárodnou zmluvou, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo nariadením vlády.

Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

Z uvedeného je teda zrejmé, že štát je povinný dbať na dodržiavanie základných práv a slobôd občana, ale aj požadovať od občana v prípade potreby dodržiavanie povinností, prípadne u občana v určitých prípadoch môže i jeho základné práva a slobody obmedziť.

Uvedené platí i pre prípad civilnej ochrany. Štát má povinnosť prostredníctvom orgánov verejnej správy v rámci prevencie dbať na vytvorenie podmienok pre civilnú ochranu svojich občanov, v prípade potreby požadovať od nich pomoc a dodržiavanie obmedzení, a to v záujme ochrany ich životov, zdravia a majetku.

1.1 Historický vývoj

Už zo samotného názvu civilnej ochrany vyplýva, že jej hlavnou a najdôležitejšou úlohou je ochrana životov a zdravia všetkých osôb pri vzniku mimoriadnych udalostí, živelných pohrôm, katastrof, havárii alebo v situácii vojnového stavu.

Historicky je civilná ochrana zaznamenaná už v období I. svetovej vojny, kedy boli prvýkrát použité chemické zbrane či letectvo. Za týmto protiopatrením hľadáme vznik civilnej protiletectvej ochrany, ktorá ukázala svoju opodstatnenosť už v II. svetovej vojne. Ako vieme, II. svetová vojna bola označovaná za poslednú vojnu, ktorá mala za následok živelný dopad civilnej protiletectvej ochrany.

Avšak v polovici 20. storočia nastalo zostrovanie medzinárodnej situácie, následkom čoho bola vojna v Kórey, čo vyvolalo urýchlene vznik civilnej ochrany u nás, a to nariadením

o základných úlohách a povinnostiach civilnej ochrany na území Československej republiky. Budovanie civilnej ochrany bolo v réžii ministerstva vnútra, ostatných ministerstiev, či vtedajších národných výborov. Ďalším dôležitým krokom vývoja civilnej ochrany bol rozvoj vojska a vojenských paktov NATO či Varšavská zmluva, ale i zvýšenie nárokov na civilnú ochranu, čo vyústilo do novej koncepcie uznesenia č. 49/1958 o civilnej ochrane Československej republiky, a organizačnú činnosť civilnej ochrany vo veciach ochrany obyvateľstva pred vzdušnými silami, pre plynulý hospodársky chod pri nepriateľských vzdušných útokoch a pod.

Postupný bol prechod ochrany celého územia zameranej na klasické zbrane, na ochranu pred všetkými druhmi zbraní, hlavne zbraní hromadného ničenia. Z dôvodu rozvoja vojenskej oblasti a plnenia ďalších úloh civilnej ochrany v rámci členstva vo Varšavskej zmluve bola civilná ochrana vyňatá z pôsobnosti Ministerstva vnútra do pôsobnosti Ministerstva národnej obrany ČSSR.

Ministerstvo národnej obrany ČSSR zdokonalilo vojenskú časť civilnej ochrany smernicou o civilnej ochrane. Ale ani po ďalších pokusoch zdokonalovať civilnú ochranu ČSSR sa nepodarilo dosiahnuť želanú odozvu a spoločenský úspech.

Orientácia civilnej ochrany sa výrazne zmenila v roku 1986 po jadrovej havárii v Černobyle, a to hlavne na ochranu životov a zdravia obyvateľstva pri vzniku priemyselných havárii. Napriek zmenám v orientácii nastala nečinnosť civilnej ochrany, a to v rokoch 1989 - 1992, odkedy sa začal hľadať nový zmysel - ľudskejšie poňatie.

Už po voľbách do Národnej rady v roku 1992 prešla civilná ochrana na základe programového vyhlásenia a na základe zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov do pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Od roku 1993 dostáva civilná ochrana úplne iný rozmer, a to napríklad zrušením vojenskej časti civilnej ochrany, zanikol názov Štáb civilnej ochrany, zanikli krajské štáby civilnej ochrany, vznikla riadiaca zložka a organizačné a ekonomické zabezpečenie sekcie civilnej ochrany Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, nastáva scivilňovanie, nástup občianskych pracovníkov miesto vojakov z povolania a pôvodný názov nahradil názov Referát civilnej ochrany okresu. Najväčší prelom v histórii civilnej

ochrany Slovenskej republiky nastáva dňa 27. 1. 1994, kedy Národná rada Slovenskej republiky schvaľuje zákon č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva.

1.2 Legislatíva

Slovenská republika po rozpade východného bloku prijala Národnou radou Slovenskej republiky medzi prvými zákony týkajúce sa riešenia situácie ďalšieho vývoja civilnej ochrany, zákony týkajúce sa ochrany obyvateľstva, ochrany ich životov, zdravia, majetku a životného prostredia, ochranu pred priemyselnými a antropogénnymi negatívnymi udalosťami. Súčasťou legislatívy bolo i rozdelenie právomocí.

1.2.1 Zákony súvisiace s ochranou obyvateľstva

Zákon č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov, ktorého účelom je upraviť podmienky na účinnú ochranu života, zdravia a majetku pred následkami mimoriadnych udalostí, ako aj ustanoviť úlohy a pôsobnosť orgánov štátnej správy, obcí a práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri zabezpečovaní civilnej ochrany obyvateľstva.[2]

Zákon č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov, v ktorom je upravená organizácia integrovaného záchranného systému, pôsobnosť a úlohy orgánov štátnej správy a záchranných zložiek v rámci integrovaného záchranného systému, práva a povinnosti obcí a iných právnických osôb, fyzických osôb oprávnených na podnikanie a ostatných fyzických osôb pri koordinácii činností súvisiacich s poskytovaním pomoci, ak je bezprostredne ohrozený život, zdravie, majetok alebo životné prostredie.[3]

Zákon č. 387/2002 Z.z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje pôsobnosť orgánov verejnej moci pri riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu, práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri príprave na krízové situácie mimo času vojny a vojnového stavu a pri ich riešení, a sankcie za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom.[4]

Zákon č. 319/2002 Z.z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje vzťahy na úseku obrany štátu, ustanovuje úlohy štátnym orgánom, obciam, vyšším

územným celkom a povinnosti právnickým osobám, fyzickým osobám oprávneným na podnikanie a fyzickým osobám pri príprave na obranu štátu a vymedzuje zodpovednosť za porušenie týchto povinností.[5]

Zákon č. 570/2005 Z.z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kde zákon upravuje rozsah brannej povinnosti, národnú registráciu, odvod, prieskum zdravotnej spôsobilosti, zálohy ozbrojených síl Slovenskej republiky a povolanie, prepustenie a oslobodenie od výkonu mimoriadnej služby v období krízovej situácie.[6]

Zákon č. 414/2002 Z.z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1993 Z. z. o vymedzení pôsobnosti orgánov vo veciach ochrany spotrebiteľa v znení neskorších predpisov, ktorého účelom je upraviť podmienky na zabezpečenie potrieb nevyhnutných na prežitie obyvateľstva a na zabezpečenie činnosti ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov a ostatných zložiek počas krízovej situácie a ustanoviť úlohy subjektom hospodárskej mobilizácie a pôsobnosť ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, miestnych orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, povinnosti právnických osôb a práva a povinnosti fyzických osôb.[7]

Zákon č. 82/1994 Z.z. o štátnych hmotných rezervách v znení neskorších predpisov, tento zákon upravuje právne vzťahy súvisiace s tvorbou, financovaním, obmenou, zámenou, pôžičkami, uvoľňovaním, skladovaním, ochraňovaním, kontrolou a vlastníckymi vzťahmi k štátnym hmotným rezervám.[8]

Zákon č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorého predmetom je ustanovenie podmienok a postupu pri prevencii závažných priemyselných havárií v podnikoch s prítomnosťou vybraných nebezpečných látok a na pripravenosť na ich zdolávanie a na obmedzovanie ich následkov na život a zdravie ľudí, životné prostredie a majetok v prípade ich vzniku.[9]

Zákon č. 541/2004 Z.z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, upravuje podmienky mierového využívania jadrovej energie, podmienky výkonu štátnej správy, štátneho dozoru

a pôsobnosť Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky v oblasti jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení, pri mierovom využívaní jadrovej energie, ako aj pri preprave a nakladaní s jadrovými materiálmi, s rádioaktívnymi odpadmi a s vyhoretým jadrovým palivom, fyzickej ochrane jadrových zariadení, jadrových materiálov, vyhoretého jadrového paliva a fyzickej ochrane pri preprave jadrových materiálov, rádioaktívnych odpadov a vyhoretého jadrového paliva a pri havarijnom plánovaní.[10]

Zákon č. 666/2004 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov. Tento zákon upravuje organizáciu ochrany pred povodňami, pôsobnosť orgánov štátnej správy ochrany pred povodňami, práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri činnostiach súvisiacich s poskytovaním pomoci pri ochrane pred povodňami a pri koordinácii týchto činností a ustanovuje sankcie za porušenie povinností podľa tohto zákona.[11]

Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov, kde zákon sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa jeho zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno - historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.[12]

Je potrebné skonštatovať, že Slovenská republika hneď od svojho vzniku prijímala medzi prvými zákony riešiacie situáciu v oblasti civilnej ochrany, teda zákony ochraňujúce obyvateľstvo, ich životy, zdravie, majetok a životné prostredie, ako i zákony na ochranu pred priemyselnými a antropogénnymi negatívnymi udalosťami, ktorých súčasťou bolo i rozdelenie právomocí medzi orgánmi verejnej správy. Vzhľadom na vývoj spoločnosti, vznik mimoriadnych udalostí rôzneho typu, bolo nutné riešiť upresňovanie pôsobnosti jednotlivých orgánov, preto niektoré z vyššie uvedených právnych noriem boli novelizované a v roku 2004 bol prijatý nový zákon o ochrane pred povodňami.

Z hľadiska hodnotenia legislatívy je potrebné skonštatovať, že štát pripravil dobrý legislatívny rámec na ochranu obyvateľstva. Tak, ako sa štát vyvíja a v samotnej spoločnosti dochádza k rôznym spoločenským zmenám, bude nutné reagovať na tieto situácie i v budúcnosti neustálou novelizáciou zákonov. V prípade, že v roku 2013 – 2014

dôjde k integrácii miestnej štátnej správy, ako to vyplýva z programového vyhlásenia novej vlády, bude opäť nutné v oblasti civilnej ochrany prerozdeliť kompetencie orgánov štátnej správy.

1.3 Definícia základných pojmov

Definíciou základných pojmov, slovných spojení je potrebné bližšie objasniť danú problematiku, súvisiacu s ochranou obyvateľstva.

Ochrana obyvateľstva

Ochrana obyvateľstva je systém úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku osôb, ktoré sú zabezpečované na základe analýzy územia Slovenskej republiky z hľadiska možných mimoriadnych udalostí.[13]

Kríza

Kríza je rozhodný okamih alebo časový úsek, po ktorom môže nasledovať zásadná zmena vo vývoji daného deja alebo systému. Je to zložitý, ťažko prekonateľný a nebezpečný stav alebo priebeh dejov v živote spoločnosti, v prírode, v činnosti technických prostriedkov a v technologických procesoch, ktorého negatívne dôsledky môžu vážne ohroziť ich funkciu, prípadne existenciu.[14]

Krízová situácia

Krízová situácia je časovo a priestorovo vymedzený alebo ohraničený priebeh javov a procesov po narušení rovnovážneho stavu spoločenských, prírodných a technologických systémov a procesov, v dôsledku ktorých sú ohrozené životy ľudí, životné prostredie, ekonomika, duchovné a hmotné hodnoty štátu alebo regiónu a jeho obyvateľov a môže byť narušené fungovanie inštitúcií verejnej moci. Je to situácia, ktorá svojím charakterom, negatívnymi účinkami a rozsahom vážne naruší, prípadne zmení hospodársky alebo spoločenský chod štátu, územného celku alebo konkrétneho subjektu.[14]

Krízový stav

Krízový stav je právny stav vyhlásený kompetentným orgánom verejnej správy na určitom území na riešenie krízovej situácie v priamej závislosti na jej charaktere a rozsahu. Je to stav spoločenského, prírodného, technického alebo technologického systému, ktorý sa

odlišuje od stabilného stavu a pôsobí degradačne na celý systém, prípadne na niektoré jeho komponenty. Je spojený so zlyhaním všeobecne platných postupov, nástrojov a mechanizmov riadenia a s potrebou aplikovania zásad krízového riadenia vrátane dočasného obmedzenia základných práv a slobôd.[14]

Mimoriadna situácia

Mimoriadna situácia je časovo a priestorovo determinované ohrozenie života, zdravia, majetku a životného prostredia, hospodárstva štátu, ako aj orgánov verejnej správy vyvolané pôsobením negatívnych následkov mimoriadnych udalostí, ktoré si vyžaduje použitie postupov, nástrojov, zdrojov a síl a prostriedkov krízového riadenia. Je to teda obdobie narušenia dosiahnutej úrovne bezpečnosti a stability daného subjektu alebo systému.[14]

Mimoriadna udalosť

Mimoriadna udalosť je živelná pohroma, havária, katastrofa, ohrozenie verejného zdravia II. stupňa alebo teroristický útok, pričom:

- a) živelná pohroma je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k nežiaducemu uvoľneniu kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, pri ktorej môžu pôsobiť nebezpečné látky alebo pôsobia ničivé faktory, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie alebo na majetok,
- b) havária je mimoriadna udalosť, ktorá spôsobí odchýlku od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku čoho dôjde k úniku nebezpečných látok alebo k pôsobeniu iných ničivých faktorov, ktoré majú vplyv na život, zdravie alebo na majetok,
- c) katastrofa je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k narastaniu ničivých faktorov a ich následnej kumulácii v dôsledku živelnej pohromy a havárie. Ako katastrofa je teda označovaná len malá časť živelných pohrôm a havárií.[2]

Pozitívom zákona o civilnej ochrane podľa môjho názoru je, že vymedzuje – definuje základné pojmy, jednoznačne charakterizuje situáciu, a teda je možné na túto situáciu reagovať presne podľa jednotlivých ustanovení zákona.

1.4 Orgány ochrany obyvateľstva na Slovensku

Pôsobnosť orgánov štátnej správy, samosprávy, samosprávnych krajov a obcí na úseku civilnej ochrany ustanovuje zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

1.4.1 Pôsobnosť Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy a súčasne i najvyšším orgánom na úseku civilnej ochrany.

Ministerstvo vnútra vypracúva koncepciu organizácie, rozvoja, analýzy územia republiky z hľadiska možných mimoriadnych udalostí, riadenia a kontroly výkonu štátnej správy na úseku civilnej ochrany. V rámci týchto činností zjednocuje postupy orgánov ministerstva, obvodných úradov v sídle kraja, obvodných úradov, samosprávnych úradov, obecných úradov, právnických a fyzických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť.

Organizuje, riadi a plní úlohy informačného systému civilnej ochrany, pričom ustanovuje základné technické a prevádzkové podmienky systému a schvaľuje predložené projekty na ich výstavbu. Z hľadiska požiadaviek civilnej ochrany určuje stavebnotechnické požiadavky na zariadenia civilnej ochrany. Okrem týchto činností zabezpečuje a vykonáva preventívno – výchovnú a edičnú činnosť, ako aj vzdelávanie zamestnancov, ktorí plnia úlohy civilnej ochrany, zabezpečuje vedeckovýskumnú a vývojovú činnosť v civilnej ochrane, koordinuje prípravu na civilnú ochranu a vykonáva odbornú prípravu na získanie odbornej spôsobilosti na úseku civilnej ochrany.

Z hľadiska medzinárodnej spolupráce zastupuje Slovenskú republiku v medzinárodných organizáciách civilnej ochrany. V rámci financovania schvaľuje skladbu, rozsah a určenie výdavkov obvodného úradu na civilnú ochranu z prostriedkov štátneho rozpočtu na príslušný rok.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky sa podieľa okrem spomínaných aktivít na riadení a vykonávaní záchranných prác, evakuácii, radiačnom a chemickom monitorovaní, poskytovaní a prijímaní humanitárnej pomoci.

Ministerstvo vnútra uplatňuje záujmy civilnej ochrany pri plnení úloh Správy štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky a subjektov hospodárskej mobilizácie, ustanovuje spôsob hospodárenia s materiálom civilnej ochrany, pričom hospodárením s materiálom

civilnej ochrany sa rozumie okrem oprávnení a povinností podľa osobitného predpisu aj jeho obstarávanie, evidencia, skladovanie, použitie, skúšky, opravy a kontroly.[2]

1.4.2 Pôsobnosť obvodných úradov v sídle kraja

Obvodný úrad v sídle kraja je orgán miestnej štátnej správy, ktorého územným obvodom je celý kraj v oblasti civilnej ochrany a krízového riadenia.

Predovšetkým vypracúva analýzu územia kraja z hľadiska možných mimoriadnych udalostí. Uplatňuje stavebnotechnické požiadavky na stavby z hľadiska požiadaviek civilnej ochrany a rozhoduje o zrušení zariadenia na účely civilnej ochrany podľa všeobecných predpisov o správnom konaní. Vypracúva a vedie dokumentáciu civilnej ochrany, riadi a kontroluje plnenie úloh civilnej ochrany v pôsobnosti obvodných úradov a kontroluje plnenie úloh civilnej ochrany občanmi, inými právnickými osobami a fyzickými osobami.

V rámci prevencie organizuje preventívno – výchovnú a propagačnú činnosť v civilnej ochrane. Riadi záchranné práce, ak ich rozsah presahuje územný obvod obvodného úradu, pričom prednosta obvodného úradu v sídle kraja je oprávnený ukladať úlohy a vydávať príkazy prednostom obvodných úradov, vedúcim iných štátnych orgánov a starostom obcí vo svojom územnom obvode súvisiace s riadením záchranných prác.

Úrad ďalej plánuje, vyhlasuje, riadi a zabezpečuje evakuáciu, ak jej rozsah presahuje územný obvod obvodného úradu. V súčinnosti s obvodnými úradmi vypracúva plán ochrany obyvateľstva a zabezpečuje jeho precvičenie, riadi informačný systém civilnej ochrany a plní jeho úlohy na území kraja, predkladá návrh skladby, rozsahu a určenia výdavkov na civilnú ochranu z prostriedkov štátneho rozpočtu na schválenie ministerstvu vnútra. Koordinuje a kontroluje hospodárenie obvodných úradov s materiálom civilnej ochrany, analyzuje a vyhodnocuje opatrenia vykonávané na riešenie mimoriadnej udalosti, škody spôsobené mimoriadnou udalosťou a náklady vynaložené na vykonanie záchranných prác.

Obvodný úrad v sídle kraja vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu na území kraja, ak rozsah mimoriadnej udalosti presahuje územný obvod obvodného úradu a neodkladne vyžaduje prostredníctvom ministerstva vnútra vyhlásenie mimoriadnej situácie, ak rozsah mimoriadnej udalosti presahuje jeho územný obvod.

Obvodný úrad v sídle kraja je dotknutým orgánom pri prerokúvaní územnotechnických podkladov a územného plánu regiónu.[2]

1.4.3 Pôsobnosť obvodných úradov

Obvodný úrad je miestny orgán štátnej správy, ktorý je zodpovedný za jeden územný obvod. Je zriadený zákonom a uskutočňuje výkon štátnej správy na úsekoch jeho pôsobnosti.

Obvodný úrad vypracúva analýzu možného vzniku mimoriadnej udalosti vo svojom územnom obvode, vypracúva plán ochrany obyvateľstva v súčinnosti s právnickými osobami a fyzickými osobami a v rozsahu ustanovenom zákonom im ukladá úlohy.

Riadi a organizuje prípravu na civilnú ochranu, vypracúva a vedie dokumentáciu civilnej ochrany, riadi po odbornej stránke a kontroluje plnenie povinností právnických osôb, fyzických osôb a obcí v civilnej ochrane.

V spolupráci s verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním organizuje a vykonáva preventívno – výchovnú a propagačnú činnosť v civilnej ochrane a rozhoduje o povinnosti vytvárať jednotky civilnej ochrany a zariadenia civilnej ochrany pre potreby územia.

Obvodný úrad riadi záchranné práce, ak nepatria do pôsobnosti iných orgánov štátnej správy, právnických osôb, fyzických osôb – podnikateľov alebo obcí, pričom prednosta obvodného úradu je oprávnený ukladať úlohy a vydávať príkazy vedúcim iných štátnych orgánov, starostom obcí, štatutárnym orgánom právnických osôb a fyzickým osobám vo svojom územnom obvode súvisiace s riadením záchranných prác.

Ďalej plánuje, vyhlasuje, riadi a zabezpečuje evakuáciu, ak nepatrí do pôsobnosti právnických osôb, fyzických osôb, podnikateľov alebo obcí, a rozhoduje o povinnosti obcí umiestniť evakuovaných, predkladá návrh skladby, rozsahu a určenia výdavkov na civilnú ochranu z prostriedkov štátneho rozpočtu na schválenie ministerstvu vnútra, riadi a kontroluje hospodárenie s materiálom civilnej ochrany, zabezpečuje vybavenie jednotiek civilnej ochrany vytvorených pre potreby územia materiálom civilnej ochrany.

Uplatňuje stavebnotechnické požiadavky na stavby z hľadiska požiadaviek civilnej ochrany, rozhoduje o umiestnení technických prostriedkov informačného systému civilnej ochrany na nehnuteľnostiach právnických osôb a fyzických osôb.

Určuje právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom rozsah dokumentácie plánov ochrany zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti okrem podnikateľov, ktorí spracúvajú dokumentáciu podľa osobitného predpisu.

Analyzuje a vyhodnocuje opatrenia vykonávané na riešenie mimoriadnej udalosti, škody spôsobené mimoriadnou udalosťou, náklady vynaložené na vykonanie záchranných prác a informuje obyvateľstvo a verejnosť.[2]

Ako je z obsahu časti 1.4.2 a 1.4.3 zrejmé, na území Slovenskej republiky sú obvodné úrady dvoch typov, pričom tie obvodné úrady, ktoré sú umiestnené v sídle kraja po zrušení krajských úradov prebrali z úseku civilnej ochrany a krízového riadenia ich metodickú, kontrolnú a riadiacu činnosť viažucu sa na územie kraja. Je to vo vzťahu k ostatným obvodným úradom, ale i vo vzťahu k orgánom územnej samosprávy. Z tohto dôvodu aj prednosta obvodného úradu v sídle kraja v danom úseku má osobitné postavenie.

1.4.4 Pôsobnosť samosprávnych krajov

Samosprávny kraj v rámci svojej samosprávnej pôsobnosti poskytuje obvodnému úradu v sídle kraja podklady potrebné na vypracovanie analýzy územia kraja a podklady na vypracovanie plánov ochrany obyvateľstva z hľadiska možných mimoriadnych udalostí.

Spolupracuje s orgánmi štátnej správy a obcami pri plánovaní a zabezpečovaní evakuácie na svojom území a utvára podmienky pri evakuácii na súčinnosť medzi samosprávnymi krajinami, poskytuje obvodnému úradu v sídle kraja údaje o zariadeniach civilnej ochrany a spolupracuje s orgánmi štátnej správy a obcami pri plánovaní a riešení ukrytia obyvateľstva.

Metodicky riadi a vykonáva prípravu obyvateľstva na sebaochranu a vzájomnú pomoc, ako aj prípravu na poskytovanie prvej pomoci v spolupráci s verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním.[2]

1.4.5 Pôsobnosť obcí

Hlavnou úlohou obce je vypracovanie plánov ochrany obyvateľstva, oboznámenia sa s havarijnými plánmi podnikov a prevádzok na svojom území a informovanie obyvateľstva a verejnosti. V súčinnosti s právnickými osobami, fyzickými osobami – podnikateľmi a ostatnými fyzickými osobami koordinuje plnenie úloh a riadi záchranné práce, ak

nepatria do pôsobnosti orgánov štátnej správy, právnických osôb alebo fyzických osôb – podnikateľov na území obce.

Uskladňuje, ošetruje a zabezpečuje výdaj materiálu civilnej ochrany jednotkám civilnej ochrany zriadeným obcou a prostriedkov individuálnej ochrany obyvateľstvu obce, pre ktoré tieto prostriedky nezabezpečujú právnické osoby alebo fyzické osoby podnikatelia.

Podľa potreby určuje vhodné ochranné stavby použiteľné na ukrytie obyvateľstva a zabezpečuje ich potrebné úpravy, zabezpečuje trvale hlásnu službu a informačnú službu civilnej ochrany, o čom informuje obvodný úrad a poskytuje nevyhnutnú a okamžitú pomoc v núdzi, najmä prístrešie, stravu alebo inú materiálnu pomoc obyvateľstvu obce a osobám nachádzajúcim sa na území obce, plánuje, vyhlasuje, riadi a zabezpečuje evakuáciu a poskytuje núdzové ubytovanie a zásobovanie evakuovaným.

Obec vytvára jednotky civilnej ochrany z obyvateľstva obce a zabezpečuje ich akcioskopnosť, zabezpečuje a vykonáva prípravu jednotiek civilnej ochrany obce a v spolupráci s verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním, zabezpečuje prípravu obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc.

Vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu a ustanovuje režim života obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc, a v prípade vzniku mimoriadnej udalosti a neodkladne o tom informuje obvodný úrad.

Vedie evidenciu evakuovaných osôb a zoznamy evakuovaných osôb podliehajúcich brannej povinnosti s uvedením evakuačného miesta a tieto odovzdáva príslušnej vojenskej správe.

Hospodári s pridelenými finančnými prostriedkami na civilnú ochranu.

Vyžaduje náhradu skutočných výdavkov vynaložených na civilnú ochranu, ktoré sa financujú zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu miestne príslušného obvodného úradu.[2]

Rozdelenie kompetencií medzi jednotlivými orgánmi verejnej správy považujem za dostatočné a dobré, a to najmä z hľadiska zákonnej úpravy. Len v praxi však možno overiť, nakoľko samotný ľudský faktor dokáže i dobre upravenú oblasť zvládnuť. Pravdou je, že lepšie podmienky i odborné znalosti sú u zamestnancov orgánov štátnej správy, kde sú vytvorené špeciálne organizačné útvary, napr. odbory civilnej ochrany a krízového riadenia. V obciach sa táto činnosť vykonáva len v kumulovaných funkciách, niekedy sa jej nevenuje dostatočná pozornosť, čo sa často prejavuje v nie dobre zvládnutých situáciách –

napr. pri povodniach, návaloch snehu, prívalových dažďoch, rôznych kalamitách. Aj samotné financovanie civilnej ochrany nie je v súčasnej dobe, kedy je snaha o šetrenie a prijímanie úsporných opatrení, optimálne.

Je len otázkou času, kedy sa do praxe začnú premietat' zámery vlády Slovenskej republiky z programového vyhlásenia, ktoré predpokladajú integráciu štátnej správy. Bude to znamenať opätovné zmeny v kompetenciách, právomociach orgánov verejnej správy z titulu prechodu práv a povinností a určite sa dotknú aj oblasti civilnej ochrany. Verím však, že tak dôležitá oblasť, ako je civilná ochrana, bude i naďalej jedným z najvýznamnejších záujmov Slovenskej republiky a bude sa vyvíjať len pozitívnym smerom.

2 GEOGRAFICKÁ, DEMOGRAFICKÁ A HOSPODÁRSKA CHARAKTERISTIKA OKRESU ŠAĽA

V tejto časti analyzovania okresu Šaľu sa zameriavam na geografickú polohu, kategorizáciu územia a zameranie okresu v oblasti hospodárstva. Vo veľkej miere mi pomôžu aktuálne údaje získané sčítaním obyvateľstva, uskutočneným v letných mesiacoch v roku 2011. Sčítanie obyvateľstva je zdrojom informácií o obyvateľstve či informácií o sociálnych a ekonomických oblastiach. Štatistický úrad Slovenskej republiky uskutočňuje toto štatistické zisťovanie raz za 10 rokov.

2.1 Geografická poloha a profil územia

Okres Šaľa patrí podľa usporiadania jednotlivých území Slovenskej republiky do Nitrianskeho kraja. Jeho rozloha je 355,74 km². Okres Šaľa susedí s okresom Galanta v dĺžke 48 km, s okresom Nové Zámky v dĺžke 39 km, s okresom Nitra dĺžke 24 km a s okresom Komárno v dĺžke 8 km.

Obr. 1. Mapa hraníc Nitrianskeho kraja, okresu Šaľa a jeho susediacich okresov.[15]

2.2 Počet obyvateľov a hustota obyvateľstva

Územie okresu Šaľa je rozdelené do 12 obcí a 1 mesta. Okres Šaľa má 53 903 obyvateľov, z toho 26 250 mužov a 27 653 žien. Do územného obvodu patria obce Diakovce, Dlhá nad Váhom, Hájske, Horná Kráľová, Kráľová nad Váhom, Močenok, Neded, Selice, Tešedíkovo, Trnovec nad Váhom, Vlčany, Žihárec a Šaľa, ktorá má štatút mesta a 42,01 % podiel na hustote obyvateľstva, čo znamená 526 osôb na km², z celkového priemeru okresu 136,76 osôb na km². Priemerný počet obyvateľstva mesta Šaľa a obcí je 4 146 osôb. Okres Šaľa patrí v rámci Slovenskej republiky počtom obyvateľstva medzi menšie okresy, pričom svojou hustotou osídlenia je o polovicu väčšia ako priemer v Slovenskej republike. V okrese žijú rôzne národnosti, okrem 58 % obyvateľov slovenskej národnosti, v okrese žije 40,6 % maďarskej, 0,7 % českej národnosti a 0,7 % rómskej národnosti.

Tabuľka 1. *Prehľad obcí s výmerou územia, s počtom a hustotou obyvateľstva.*[16]

	Počet obyvateľov	Výmera územia v m ²	Hustota obyvateľstva na km ²
Diakovce	2 300	26 279 985	88
Dlhá nad Váhom	886	9 069 952	98
Hájske	1 337	14 066 275	95
Horná Kráľová	1 788	19 117 016	94
Kráľová nad Váhom	1 725	9 509 471	181
Močenok	4 442	46 390 424	96
Neded	3 139	36 008 927	87
Selice	2 959	38 359 714	77
Tešedíkovo	3 788	22 784 579	166
Trnovec nad Váhom	2 742	32 536 547	84
Vlčany	3 461	39 763 601	87
Žihárec	1 691	17 046 297	99
Šaľa	23 645	44 967 300	526

2.3 Členitosť územného obvodu

Okres Šaľa leží v Podunajskej nížine, s rovinatým povrchom a miernymi výškovými rozdielmi, maximálne 140 metrov nad morom v priemere celého územia. Územie okresu patrí medzi najteplejšie v celej Slovenskej republike s priemernou ročnou teplotou + 9,8 °C, s priemernou ročnou vlhkosťou vzduchu 80 % a ročnými zrážkami 550 mm. Z celkovej výmery územia 355,74 km² patrí 85,34 % poľnohospodárskej pôde, 3,2 % vodnému hospodárstvu a lesnému porastu 3,9 % rozprestierajúcemu sa v území rieky Váh.[17]

Obr. 2. Lesný porast a rieka Váh pretekajúca cez mesto Šaľa.[18]

Váh preteká cez celý okres Šaľa, a je najvýznamnejším tokom okresu. Dôležitý je hlavne pre účel energetiky, zavlažovanie v poľnohospodárstve, dôležitý pre vodnú dopravu, ale slúži aj na rekreačné účely, či ako zdroj pitnej vody. Na rieke sa nachádzajú vodné diela Kráľová a Selice. Vodná stavba Kráľová s vodnou elektrárnou slúži na úpravu vodného režimu a zásobovanie vodou. Vodná stavba Selice slúži najmä pre odber vody pre chemický podnik Duslo a.s. Šaľa. Obidve vodné stavby vytvárajú všeobecné ohrozenie územia buď zvýšením hladiny alebo prípadným narušením vodnej stavby. Stručne by som charakterizoval ešte cestnú a železničnú sieť pre jeho významnosť v okrese, slúžiace pre napĺňanie hospodárskych, spoločenských potrieb, prepravy osôb a tovarov najmä v oblasti priemyselných stredísk. Cestná sieť je viazaná k mestu Šaľa, a hlavný ťah začína mimo okresu v meste Galanta, prechádzajúca mestom Šaľa a obcou Trnovec nad Váhom až po mesto Nové Zámky mimo okresu Šaľa. Čo sa týka železničnej siete, tak železničná trať

prechádza z Bratislavy mimo okresu Šaľa cez Šaľu až do Štúrova tiež mimo okresu Šaľa. Najdôležitejším uzlom je železničný uzol v obci Trnovec nad Váhom, ktorý je dôležitým aj pre celoslovenský a ekonomický potenciál. Železničný uzol v spomínanej obci slúži ako prekladisko nákladov z podniku Duslo a.s.

2.4 Kategorizácia územia

Kategorizácia územia Slovenskej republiky je určená podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 166/1994 Z.z. o kategorizácii územia Slovenskej republiky v znení neskorších predpisoch.

Toto nariadenie ustanovuje kritéria kategorizácie uznesenia Slovenskej republiky a jeho zaradenie podľa územných obvodov obvodných úradov do kategórií z hľadiska možnosti vzniku mimoriadnych udalostí v dôsledku priemyselnej činnosti a negatívneho pôsobenia prírodných síl. Slúži ako podklad na diferencovanie prípravy, plánovania a vykonávania úloh a opatrení smerujúcich k ochrane života, zdravia a majetku.

Podľa uvedeného nariadenia vlády Slovenskej republiky, je okres Šaľa ako územný obvod v pôsobnosti obvodného úradu zaradený do I. kategórie.

2.5 Hospodárske zameranie územia

Územie okresu Šaľa charakterizujeme ako poľnohospodársko - priemyselné. V celom okrese prevláda poľnohospodárka výroba. Pestujú sa tu najmä obilniny typu pšenica a jačmeň, ďalej kukurica, zelenina typu paprika, paradajky, uhorky, cibuľa, cesnak, kapusta, cukrová repa a ostatné krmoviny. Tradíciu v okrese má pestovanie broskýň, marhúľ, jabĺk a ďalších druhov ovocia. Centrom priemyslu je mesto Šaľa. Priemyslom v okrese chápeme chemickú výrobu, stavebníctvo či spracovanie produktov z poľnohospodárstva.

Najdôležitejším podnikom v oblasti chemického priemyslu, ekonomiky a zamestnanosti okresu Šaľa je chemický podnik Duslo a.s. Šaľa. Podnik Duslo a.s. je zameraný na výrobu čpavku s výrobou granulovaných a kvapalných hnojív, výrobou gumárenských chemikálií proti starnutiu gumených používaných v automobilovom priemysle, močoviny, technických plynov, pesticídov, polymérnych látok na báze vinylacetátu, organických špecialít, chemických vlákien, strojárskych zariadení a výrobou pary či kyseliny dusičnej. Počet zamestnancov v podniku je cca 3000. Podnik Duslo a.s. produkuje veľmi veľké množstvo

odpadov. Odpad je vo veľkej miere zneškodňovaný vo vlastnej spaľovni spoločnosti a ukladaný na skládke v obci Trnovec nad Váhom do času jej celkovej likvidácie.

V poľnohospodárskej produkcii predstavuje poľnohospodárska pôda rozlohu 85,34 % intenzívne obrábanej pôdy, ostatná časť pôdy pripadá na vinice, sady a záhrady.[17]

3 PÔSOBNOSŤ OBVODNÉHO ÚRADU ŠAĽA

Pôsobnosť obvodných úradov ako miestnych orgánov štátnej správy vymedzuje zákon č. 515/2003 Z.z. o krajských úradoch a obvodných úradoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Z hľadiska vecnej pôsobnosti obvodné úrady zabezpečujú aj úsek civilnej ochrany a riadenia štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu a vykonávajú aj správu na úseku obrany a bezpečnosti štátu a hospodárskej mobilizácie.

Jedným zo základných dokumentov obvodného úradu je Organizačný poriadok Obvodného úradu Šaľa, ktorý vymedzuje základné úlohy obvodného úradu, vnútornú organizáciu obvodného úradu, zásady riadenia, zásady rozhodovania, rozsah právomoci prednostu obvodného úradu, vedúcich odborov a zástupcu prednostu.

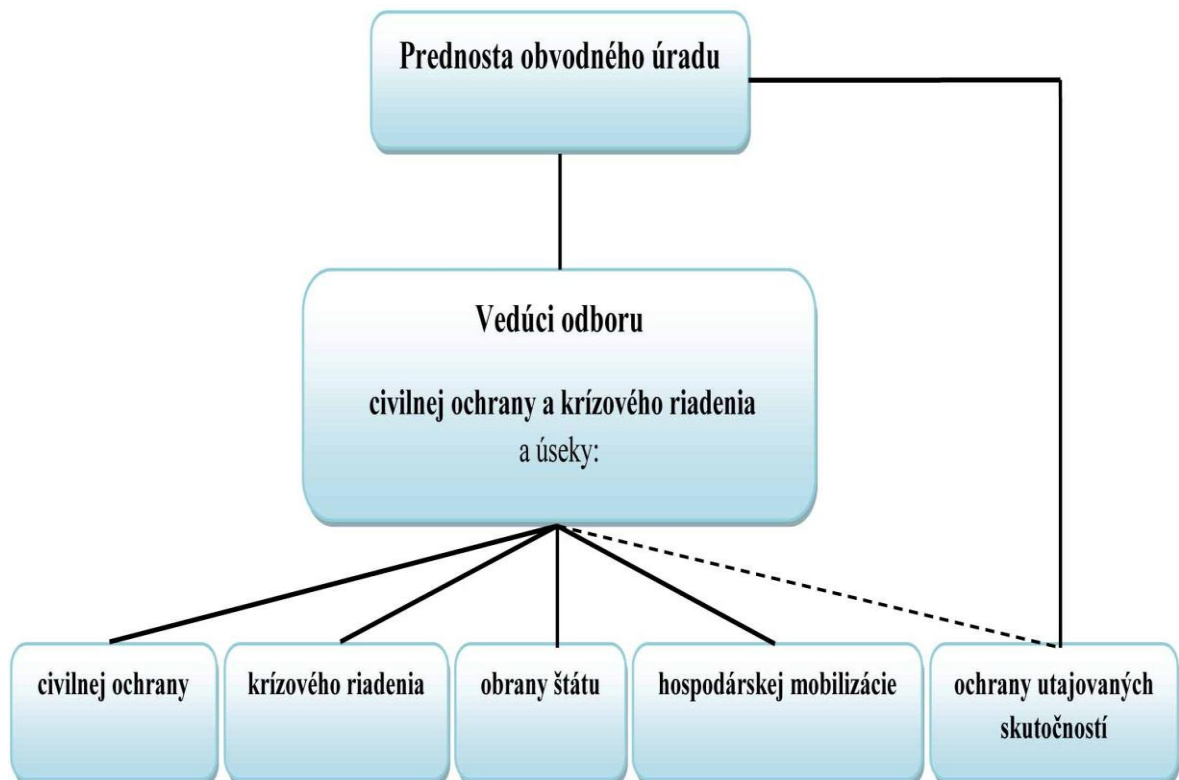
Výkon štátnej správy uskutočňovaný obvodným úradom na jednotlivých úsekoch štátnej správy riadia a kontrolujú ústredné orgány štátnej správy, do ktorých pôsobnosti patria tieto úseky štátnej správy.

Pôsobnosť obvodného úradu ustanovená zákonmi je uvedená v prílohe organizačného poriadku. V rámci vnútornej organizácie ako jeden z piatich organizačných útvarov úradu pôsobí odbor civilnej ochrany a krízového riadenia, ktorý sa nečlení na oddelenia.

Z hľadiska zásad riadenia je potrebné spomenúť, že obvodný úrad riadi a za jeho činnosť zodpovedá prednosta obvodného úradu, ktorého vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky na návrh ministra vnútra Slovenskej republiky. V jeho priamej riadiacej pôsobnosti je zamestnanec na úseku ochrany utajovaných skutočností. Prednostu v čase jeho neprítomnosti zastupuje ním poverený zástupca v rozsahu vymedzenej pôsobnosti.

Na obvodnom úrade sú dva stupne riadenia:

- 1) prednosta, ktorý plní aj funkciu vedúceho služobného úradu,
- 2) vedúci odborov.

Obr. 3. Organizačná štruktúra útvaru civilnej ochrany.

3.1 Prednosta obvodného úradu

Na čele Obvodného úradu je prednosta, ktorý obvodný úrad riadi a za jeho činnosť je zodpovedný. Prednostu obvodného úradu vymenúva a odvoláva vláda podľa vymenúvacieho systému.

Prednosta pri riadení činnosti obvodného úradu a pri zabezpečovaní jeho úloh najmä:

- *ukladá opatrenia na uskutočňovanie výkonu štátnej správy a na plnenie ďalších úloh v pôsobnosti obvodného úradu,*
- *zodpovedá za rozpracúvanie a plnenie úloh, ktoré mu ukladá Bezpečnostná rada Slovenskej republiky,*
- *zabezpečuje ochranu utajovaných skutočností, utvára podmienky na jej zabezpečenie a ako štatutárny orgán plní v obvodnom úrade ďalšie úlohy, ktoré mu vyplývajú zo zákona o ochrane utajovaných skutočností,*
- *zodpovedá za plnenie úloh pri príprave na riešenie krízových situácií a pri plnení úloh v krízovej situácii,*

- *zodpovedá za utváranie podmienok na dodržiavanie predpisov na ochranu práce,*
- *zodpovedá za plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie.*[19]

Prednosta si zriaďuje podľa svojej potreby poradné orgány, medzi ktoré patria aj:

- 1) Bezpečnostná rada obvodu,
- 2) Krízový štáb obvodného úradu,
- 3) Evakuačná komisia.

Poradný orgán prednosta zriadi vždy, ak tak ustanoví všeobecne záväzný právny predpis.

Prednosta je predsedom bezpečnostnej rady obvodu a riadi činnosť krízového štábu obvodného úradu a ďalej:

- *zabezpečuje riadenie a kontrolu výkonu štátnej správy uskutočňovaného obvodným úradom,*
- *vydáva ďalšie vnútorné predpisy obvodného úradu,*
- *vymenúva a odvoláva členov svojich poradných orgánov,*
- *riadi, koordinuje a kontroluje vykonávanie opatrení hospodárskej mobilizácie,*
- *pripravuje návrhy opatrení na zachovanie bezpečnosti v obvode a opatrenia na predchádzanie krízovej situácie v obvode a predkladá ich bezpečnostnej rade obvodu,*
- *zodpovedá za koordináciu činnosti obcí pri plnení úloh potrebných na obranu štátu,*
- *riadi záchranné práce,*
- *určuje a vymedzuje utajované skutočnosti vznikajúce v pôsobnosti obvodného úradu,*
- *zabezpečuje činnosť a procesy súvisiace s vytváraním bezpečnostných opatrení na ochranu utajovaných skutočností a šifrovú ochranu informácií v podmienkach obvodného úradu, pritom spolupracuje so šifrovým orgánom ministerstva vnútra,*
- *zastupuje obvodný úrad pri spolupráci s orgánmi verejnej správy iných štátov.*[19]

Prednosta je povinný obvodný úrad riadiť a plne za neho zodpovedať. Dosiahne to najmä svojou vysokou odbornosťou a vynikajúcimi manažérskymi schopnosťami. Nie však vždy

je na mieste prednostu človek, ktorý spĺňa tieto vlastnosti, a obsadzovanie postov prednostov obvodných úradov je všeobecne bez ohľadu na ich vzdelanie, prax, odbornú stránku. Obsadzovanie sa uskutočňuje vymenovaním každej novej vlády Slovenskej republiky s dôrazom na stranícku príslušnosť. Nie je teda vždy jasné, aké zmeny môžu odbory a úradníci očakávať, a hlavne či zmenami nebude trpieť občan.

3.2 Vedúci odboru obvodného úradu

Je vedúci štátny zamestnanec, ktorého miesto je obsadzované výberovým konaním podľa zákona o štátnej službe, príslušný odbor riadi, prácu organizuje a kontroluje. V administratívnych právnych vzťahoch podpisuje rozhodnutia odboru.

Vedúci odboru ako nadriadený štátny zamestnanec je oprávnený dávať podriadenému štátnemu zamestnancovi pokyny na vykonávanie štátnej služby a je povinný plniť voči podriadenému štátnemu zamestnancovi úlohy obvodného úradu pri vykonávaní štátnej služby. Vedúci odboru je vedúci zamestnanec, ktorý riadi a kontroluje vykonávanie štátnej služby podriadenými štátnymi zamestnancami a zodpovedá za riadne plnenie úloh štátnej správy, najmä:

- 1) *riadi a kontroluje výkon štátnej správy a zodpovedá za jeho uskutočňovanie,*
- 2) *podpisuje rozhodnutia,*
- 3) *zodpovedá za správnosť vydaných rozhodnutí,*
- 4) *podieľa sa na plnení úloh súvisiacich s koordináciou plnenia spoločných úloh s inými miestnymi orgánmi štátnej správy pri riešení spoločensky závažných javov.*

Vedúci odboru ďalej:

- 1) *utvára podmienky na riadne vykonávanie štátnej služby štátnymi zamestnancami,*
- 2) *riadi a kontroluje činnosť zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme.* [19]

Vedúceho odboru v rozsahu zverejnenej pôsobnosti zastupuje ním určený zástupca. Prílohu k Organizačnému poriadku Obvodného úradu Šaľa tvorí náplň činnosti Obvodného úradu Šaľa. Tento vymedzuje pôsobnosť jednotlivých organizačných útvarov. Osobitne sa zameriavam na odbor civilnej ochrany a krízového riadenia, ktorého činnosť vrátane vedúceho odboru zabezpečujú štyria zamestnanci.

3.3 Odbor civilnej ochrany a krízového riadenia

Pôsobnosť civilnej ochrany je predovšetkým v plnení úloh súvisiacich s ochranou života, zdravia a majetku obyvateľov. Zamestnanci neustále aktualizujú dokumenty analyzujúce ohrozenia a opatrenia na jeho znižovanie, a postupy, činnosti pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí, vydávaní záväzných stanovísk v územnom plánovaní, konaní, stavebnom a kolaudačnom konaní, kontrolnú činnosť v podnikoch, v ktorých môžu vznikáť závažné priemyselné havárie.

V oblasti výchovy mládeže a prevencie je snaha odboru civilnej ochrany sústredená do projektu „Súťaže mladých záchranárov CO“ ktorej som sa zúčastnil aj ja, ako výpomoc v organizácii a vtedajší zamestnanec obvodného úradu. Daný projekt obvodného kola organizovaného obvodným úradom sa organizuje každoročne v letných mesiacoch a počet zúčastnených detí sa pohybuje okolo 60. Víťazné družstvo obvodného kola postupuje do celoštátnej súťaže.

Obr. 4. Jedna z disciplín „Súťaže mladých záchranárov“.

3.3.1 Úsek civilnej ochrany

Úsek civilnej ochrany predovšetkým:

- *riadi po odbornej stránke a kontroluje plnenie povinností právnických osôb, fyzických osôb a obcí vo svojom územnom obvode,*
- *uskutočňuje civilné núdzové plánovanie a kontroluje civilné núdzové plánovanie obcí,*
- *vypracúva analýzu územia z hľadiska možného vzniku mimoriadnej udalosti,*
- *vypracúva plán ochrany obyvateľstva v súčinnosti s právnickými osobami a fyzickými osobami a v rozsahu ustanovenom zákonom im ukladá úlohy, zabezpečuje precvičenie plánu ochrany obyvateľstva a vypracúva podklady do plánu ochrany obyvateľstva,*
- *plánuje, riadi a vykonáva odbornú prípravu na úseku civilnej ochrany a jednotiek pre potrebu územia a zariadení civilnej ochrany,*
- *v mimopracovnom čase zabezpečuje plnenie úloh vyčlenením zamestnanca z odboru civilnej ochrany a krízového riadenia do služobnej alebo pracovnej pohotovosti,*
- *rozhoduje o povinnosti vytvárať jednotky civilnej ochrany a zariadenia civilnej ochrany,*
- *vypracúva a koordinuje opatrenia plánu ochrany obyvateľstva a podieľa sa na zaisťovaní bezpečnosti obyvateľstva ohrozeného prepravou nebezpečných látok,*
- *organizuje a koordinuje prieskum a monitorovanie príslušného územia,*
- *plánuje, navrhuje vyhlásenie, podieľa sa na riadení a zabezpečovaní evakuácie, ak nepatrí do pôsobnosti právnických osôb, fyzických osôb alebo obcí,*
- *rozhoduje o povinnosti obcí umiestniť evakuovaných,*
- *pripravuje návrhy na realizáciu opatrení v postihnutých alebo ohrozených priestoroch,*
- *koordinuje a riadi úlohy súvisiace s poskytovaním núdzového zásobovania a núdzového ubytovania osôb,*
- *v spolupráci s orgánmi štátnej správy, územnej samosprávy a inštitúciami s humanitným poslaním organizuje a vykonáva preventívno - výchovnú a propagačnú činnosť v civilnej ochrane,*
- *riadi prípravu na civilnú ochranu,*

- *riadi a organizuje prípravu občanov na sebaochranu a vzájomnú pomoc,*
- *riadi a kontroluje hospodárenie s materiálom civilnej ochrany a zabezpečuje vybavenie obyvateľstva obvodu prostriedkami individuálnej ochrany,*
- *vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu; ak presahuje územný obvod neodkladne oznamuje obvodnému úradu v sídle kraja potrebu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území kraja,*
- *neodkladne informuje o vyhlásení mimoriadnej situácie štátne orgány, samosprávny kraj, obce, Policajný zbor, Hasičský a záchranný zbor a ozbrojené sily Slovenskej republiky,*
- *koordinuje zásobovacie zabezpečenie osôb pri evakuácii,*
- *koordinuje zásobovanie jednotiek civilnej ochrany vykonávajúcich záchranné práce na území postihnutom mimoriadnou udalosťou,*
- *zabezpečuje núdzové zásobovanie a núdzové ubytovanie osôb postihnutých mimoriadnou udalosťou,*
- *podieľa sa na aktualizácii databázy geografického informačného systému CIPREGIS,*
- *vykonáva štátny dozor na úseku prevencie závažných priemyselných havárií v podnikoch pri zabezpečovaní a plnení úloh civilnej ochrany,*
- *plní úlohy pri ochrane pred povodňami,*
- *zabezpečuje hlásnu a povodňovú službu a varovanie obyvateľstva pri povodniach,*
- *vysielala na žiadosť prednostu obvodného úradu životného prostredia zástupcu do obvodnej povodňovej komisie.[19]*

Obr. 5. Znak Civilnej ochrany.[20]

3.3.2 Úsek krízového riadenia

Daný úsek plní úlohy súvisiace s pôsobením orgánov verejnej moci pri riadení štátu mimo času vojny a vojnového stavu a ich prípravu na krízové situácie.

Úsek krízového riadenia ale najmä:

- *pripravuje podklady na rokovanie bezpečnostnej rady obvodu týkajúce sa zabezpečenia obrany štátu a zachovania jeho bezpečnosti, na ochranu života a zdravia osôb, na ochranu majetku, na dodržiavanie základných práv a slobôd, na odvrátenie ohrozenia alebo na obnovu narušeného hospodárstva, najmä riadneho fungovania zásobovania, dopravy a verejných služieb v obciach a na riadne fungovanie orgánov miestnej štátnej správy v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu,*
- *pripravuje pre bezpečnostnú radu obvodu podklady na vyhodnocovanie bezpečnostnej situácie a krízových situácií a pripravuje návrhy opatrení na zachovanie bezpečnosti okresu v obvode pôsobnosti obvodného úradu a návrhy opatrení na predchádzanie krízovej situácie,*
- *zabezpečuje a pripravuje pre bezpečnostnú radu obvodu podklady a materiály na plnenie úloh, ktorými sa realizujú rozhodnutia bezpečnostnej rady obvodu v období krízovej situácie,*
- *zabezpečuje a pripravuje pre bezpečnostnú radu obvodu podklady a vykonáva kontrolu plnenia úloh a opatrení uložených iným štátnym orgánom a obciam v obvode svojej územnej pôsobnosti,*
- *zabezpečuje úlohy sekretariátu bezpečnostnej rady obvodu spojené s jej činnosťou,*
- *zabezpečuje prípravu a realizáciu opatrení na vykonanie nariadenej čiastočnej alebo všeobecnej mobilizácie ozbrojených síl,*
- *vypracúva návrh plánu práce bezpečnostnej rady obvodu na kalendárny rok a návrh ročného plánu úloh na úseku krízového riadenia, obrany štátu, hospodárskej mobilizácie a ochrany utajovaných skutočností pre obvodný úrad, koordinuje plnenie úloh podľa pokynov a usmernení ministerstva vnútra a príslušných ústredných orgánov štátnej správy,*

- *plní úlohy sekretariátu krízového štábu obvodného úradu, podieľa sa na príprave materiálov na rokovanie krízového štábu a vedie jeho dokumentáciu,*
- *koordinuje činnosť obcí pri príprave na krízovú situáciu a pri jej riešení,*
- *koordinuje činnosť podnikateľov a právnických osôb pri civilnom núdzovom plánovaní,*
- *vykonáva opatrenia na riešenie krízových situácií,*
- *plní úlohy ustanovené vládou a v rozsahu určenom vládou aj ústredným krízovým štábom, obvodným úradom v sídle kraja pri príprave na riešenie krízových situácií a pri ich riešení,*
- *uskutočňuje civilné núdzové plánovanie a kontroluje civilné núdzové plánovanie obcí,*
- *spolupracuje s príslušnými orgánmi iných štátov pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení,*
- *organizuje odbornú prípravu krízových štábov obcí pri príprave na krízové situácie.[19]*

3.3.3 Úsek obrany štátu

Úsek obrany štátu rieši plnenie úloh upravujúcich vzťahy a prípravy úseku Slovenskej republiky, rieši spracovanie a povinnosti poskytnutia vecných prostriedkov a koordináciu oslobodzovania občanov od výkonu mimoriadnej služby, ale najmä sa na úseku:

- *vykonáva pri plnení úloh súvisiacich so zachovávaním bezpečnosti a obrany štátu kontrolu prijatých opatrení potrebných na obranu štátu a podieľa sa na vykonávaní mobilizačných opatrení,*
- *koordinuje činnosť obcí pri plnení úloh potrebných na obranu štátu,*
- *prijíma opatrenia a ukladá úlohy potrebné na obranu štátu obciam, právnickým osobám, fyzickým osobám oprávneným na podnikanie alebo fyzickým osobám a v spolupráci s územnou vojenskou správou kontroluje plnenie týchto úloh,*
- *spolupracuje s územnou vojenskou správou pri vedení evidencie právnických osôb, fyzických osôb oprávnených na podnikanie a fyzických osôb, ktorým môže byť v čase vojny alebo vojnového stavu uložená povinnosť poskytnúť ubytovanie príslušníkom ozbrojených síl, ozbrojených zborov, príslušníkom Hasičského a záchranného zboru a osobám, ktoré plnia úlohy hospodárskej mobilizácie,*

- *spolupracuje s územnou vojenskou správou pri vedení jej evidencie, určovaní a kontrole vhodnosti a technickej spôsobilosti nehnuteľností a vecných prostriedkov potrebných v čase vojny alebo vojnového stavu,*
- *vedie na základe podkladov územnej vojenskej správy a obcí vo svojom územnom obvode evidenciu fyzických osôb, ktorým môže byť v čase vojny alebo vojnového stavu uložená pracovná povinnosť na zabezpečenie obrany štátu,*
- *ukladá na návrh územnej vojenskej správy alebo na návrh obce vo svojom územnom obvode v čase vojny alebo vojnového stavu pracovnú povinnosť fyzickým osobám,*
- *ukladá na návrh územnej vojenskej správy v čase vojny alebo vojnového stavu právnickým osobám, fyzickým osobám oprávneným na podnikanie a fyzickým osobám povinnosť poskytnúť vecné prostriedky na plnenie úloh obrany štátu tak, aby nedošlo k ohrozeniu zásobovania základnými potravinami, vodou, energiami, zdravotníckym zabezpečením a k ohrozeniu základnej veterinárnej ochrany územia,*
- *ukladá v čase vojny alebo vojnového stavu fyzickej osobe, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu, obdobnom pracovnom vzťahu alebo v štátnozamestnaneckom vzťahu povinnosť:*
 - a) *zotrvať v tomto vzťahu, ak jej zamestnávateľ plní úlohy hospodárskej mobilizácie a fyzické osoby sú určené na plnenie týchto úloh,*
 - b) *vykonávať aj iný ako dohodnutý druh práce alebo na inom mieste, alebo u iného zamestnávateľa,*
- *oznamuje obciam právnické osoby, fyzické osoby oprávnené na podnikanie a fyzické osoby, ktorým môže byť v čase vojny alebo vojnového stavu uložená povinnosť poskytnúť vecné prostriedky, povinnosť poskytnúť ubytovanie príslušníkom ozbrojených síl, ozbrojených zborov, Hasičského a záchranného zboru a osobám, ktoré plnia úlohy hospodárskej mobilizácie alebo pracovnú povinnosť,*
- *podieľa sa na zabezpečovaní prípravy a rozvoja podpory obrany štátu.*[19]

3.3.4 Úsek hospodárskej mobilizácie

Mimoriadnou hospodárskou mobilizáciou daného úseku chápeme činnosť a opatrenia, ktoré sú pripravované v stave bezpečnosti ako súčasť prípravy štátu na obranu a riešenie

krízových situácií, vytvorenie predpokladov zabezpečiť potreby prežitia obyvateľstva, zabezpečenie činnosti záchranných a ozbrojených zložiek o období krízovej situácie.

Úsek hospodárskej mobilizácie:

- *vedie evidenciu prostredníctvom špecifického aplikačného programu jednotného informačného systému hospodárskej mobilizácie,*
- *riadi, koordinuje a kontroluje činnosť obcí pri vykonávaní opatrení hospodárskej mobilizácie,*
- *uplatňuje na obvodnom úrade v sídle kraja požiadavky obcí nachádzajúcich sa v územnom obvode obvodného úradu na nariadenie vykonávania opatrení hospodárskej mobilizácie,*
- *spracúva a aktualizuje informácie potrebné na vykonávanie opatrení hospodárskej mobilizácie v špecifickom aplikačnom programe jednotného informačného systému hospodárskej mobilizácie a spolupracuje pritom s obcami, Sociálnou poisťovňou, úradmi práce sociálnych vecí a rodiny, ostatnými miestnymi orgánmi štátnej správy a subjektmi hospodárskej mobilizácie vo svojom územnom obvode,*
- *na základe požiadavky určeného subjektu zabezpečuje doplnenie ľudských zdrojov a vecných prostriedkov na účel plnenia konkrétneho opatrenia hospodárskej mobilizácie, ktoré vykonáva určený subjekt na základe rozhodnutia alebo príkazu; doplnenie ľudských zdrojov zabezpečuje v spolupráci s obcami.[19]*

3.3.5 Úsek ochrany utajovaných skutočností

Zamestnanec, ktorý zabezpečuje úsek je v priamej pôsobnosti prednostu, ktorý:

- *vytvára podmienky pre prácu s utajovanými skutočnosťami a zabezpečuje kontrolu ochrany utajovaných skutočností na obvodnom úrade ,*
- *určuje funkcie, pri ktorých výkone sa môžu oprávnené osoby oboznamovať s utajovanými skutočnosťami a zabezpečuje vedenie zoznamu funkcií,*
- *zabezpečuje vykonanie bezpečnostnej previerky I. stupňa pre stupeň utajenia Vyhradené zamestnancov obvodného úradu,*

- *žiada Národný bezpečnostný úrad prostredníctvom odboru ochrany utajovaných skutočností kancelárie ministra vnútra Slovenskej republiky o vykonanie bezpečnostnej previerky pre navrhované osoby, ktoré sa majú oboznamovať s utajovanými skutočnosťami stupňa Dôverné; zabezpečuje predloženie podkladových materiálov a ich vyhodnotenie,*
- *žiada Národný bezpečnostný úrad prostredníctvom odboru ochrany utajovaných skutočností kancelárie ministra o zastavenie bezpečnostnej previerky s uvedením dôvodu,*
- *určuje navrhovanú osobu na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami príslušného stupňa utajenia s vymedzením rozsahu a zodpovedá za podpísanie záznamu o určení navrhovanej osoby oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami a vyhlásenia o mlčanlivosti a zrušuje takéto určenie; pri oboznamovaní sa s utajovanými skutočnosťami stupňov utajenia Dôverné zabezpečuje zaslanie kópií týchto dokumentov Národnému bezpečnostnému úradu prostredníctvom kancelárie ministra do 30 dní; zabezpečí založenie originálov do osobného spisu,*
- *zabezpečuje vedenie evidencií a zoznamov oprávnených osôb a osôb, ktorým oprávnenie zaniklo,*
- *zasiela Národnému bezpečnostnému úradu prostredníctvom odboru ochrany utajovaných skutočností kancelárie ministra hlásenie o zmene mena a priezviska, rodinného stavu, trvalého pobytu, štátnej príslušnosti a bezúhonnosti oprávnenej osoby pre stupne utajenia Dôverné,*
- *zabezpečuje oboznámenie zamestnancov obvodného úradu so všeobecne záväznými právnymi predpismi a internými predpismi upravujúcimi ochranu utajovaných skutočností, vyžaduje ich dodržiavanie a prijíma opatrenia pri ich porušení,*
- *zabezpečuje predloženie žiadosti o vykonanie skúšky bezpečnostného zamestnanca odboru ochrany utajovaných skutočností kancelárie ministra; na základe úspešného absolvovania skúšky bezpečnostného zamestnanca na Národnom bezpečnostnom úrade ho písomne poveruje plnením úloh v oblasti ochrany utajovaných skutočností,*

- *zodpovedá za podpísanie a zaslanie kópií záznamov o zániku určenia oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami stupňov utajenia Dôverné Národnému bezpečnostnému úradu prostredníctvom odboru ochrany utajovaných skutočností kancelárie ministra,*
- *predkladá odboru ochrany utajovaných skutočností kancelárie ministra na stanovisko návrh zmluvy o postúpení utajovaných skutočností na podnikateľa,*
- *zasiela odboru ochrany utajovaných skutočností kancelárie ministra podklady o certifikovaných mechanických zábranných prostriedkoch a technických zabezpečovacích prostriedkoch,*
- *zasiela odboru ochrany utajovaných skutočností kancelárie ministra správu o kontrole ochrany utajovaných skutočností za predchádzajúci kalendárny rok, v termíne do konca januára,*
- *prešetruje okolnosti neoprávnenej manipulácie s utajovanou skutočnosťou, posudzuje rozsah a prípadné hroziace následky neoprávnenej manipulácie alebo pokusy o narušenie ochrany utajovaných skutočností, prijíma opatrenia na zamedzenie, likvidáciu alebo zmiernenie následkov neoprávnenej manipulácie,*
- *v prípade podozrenia zo spáchania trestného činu oznámi vec vecne a miestne príslušnému útvaru Policajného zboru, o čom upovedomí odbor ochrany utajovaných skutočností kancelárie ministra,*
- *vypracúva správu o spôsobe, záveroch prešetrenia a následných opatreniach prijatých proti neoprávnenej manipulácii a zasiela ju Národnému bezpečnostnému úradu prostredníctvom odboru ochrany utajovaných skutočností kancelárie ministra do 30 dní od jej zistenia; ak bola vec oznámená orgánom činným v trestnom konaní, oznamuje dátum, názov a adresu orgánu, ktorému bolo trestné oznámenie podané.*

Bezpečnostný zamestnanec najmä:

- *vedie zoznam oprávnených osôb pre stupeň utajenia Prísne tajné, Tajné a Dôverné a zoznam osôb, ktorým zaniklo určenie oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami stupňa utajenia Prísne tajné, Tajné a Dôverné,*

- *vedie zoznam a evidenciu oprávnených osôb pre stupeň utajenia Vyhradené a zoznam a evidenciu osôb, ktorým zaniklo oprávnenie oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami stupňa utajenia Vyhradené,*
- *vedie zoznam funkcií, pri ktorých výkone sa môžu oprávnené osoby oboznamovať s utajovanými skutočnosťami,*
- *vykonáva kontrolnú a metodickú činnosť v rozsahu stanovenom prednostom,*
- *podieľa sa na zisťovaní a prešetrovaní prípadov neoprávnených manipulácií a vedie ich zoznam,*
- *zúčastňuje sa školení, ktoré k ochrane utajovaných skutočností organizuje odbor ochrany utajovaných skutočností kancelárie ministra,*
- *plní ďalšie úlohy na úseku ochrany utajovaných skutočností v rozsahu vymedzenom prednostom.[19]*

Odbor civilnej ochrany a krízového riadenia ako organizačný útvar obvodného úradu zabezpečuje výkon už spomínaných činností. V podmienkach Obvodného úradu Šaľa napriek zníženiu počtu zamestnancov zo šiestich na štyroch výkon štátnej správy v oblasti civilnej ochrany zabezpečuje kvalitne a na vysokej odbornej úrovni, napriek nižšiemu počtu zamestnancov odbor zvláda všetky úlohy. Jeho snahou je zabezpečiť ochranu obyvateľov a ich majetku v čase mimoriadnych udalostí v úzkej súčinnosti s Obvodným úradom v sídle kraja.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

4 HLAVNÉ HROZBY A RIZIKÁ V OKRESE ŠAĽA

V tejto časti svojej práce sa zameriam na hlavné hrozby a riziká, ktoré sú spojené s územím okresu Šaľa, a to jednak z hľadiska rizík prírodného charakteru, rizík spojených s chemickou výrobou v tomto území, ale aj prípadnými nežiadúcimi zásahmi do vybudovaných vodných diel.

Možný vznik mimoriadnych udalostí na území okresu Šaľa z hľadiska prírodného charakteru ovplyvňujú:

- povodne,
- záplavy,
- vodné stavby,
- javy poveternostného charakteru.

a z hľadiska chemickej výroby:

- umiestnenia nebezpečných látok,
- pri úniku nebezpečných látok pri preprave,
- vznikom priemyselnej havárie.

4.1 Ohrozenie povodňami a záplavami

V okrese Šaľa je ohrozenie druhu povodní a záplav čiastočne eliminované pred vznikom mimoriadnych udalostí ochranným systémom zemných hrádzi pozdĺž celej rieky Váh. V prípade vzniku spomínanej udalosti by vo veľkej miere zasiahlo okres. Situácia je ale ochranným systémom pozdĺžnych hrádzi málo pravdepodobná, ale je vždy nutné byť na ňu pripravený. Na území sú často vyhlasované stupne povodňovej aktivity, či už pri stálych dažďoch alebo následnej zvýšenej hladine riek. Ak by došlo k pretrhnutiu hrádze, tak by okamžite došlo k ohrozeniu obyvateľstva, zvierat, všetkého živého, k zničeniu domov, infraštruktúry, mostov či znehodnoteniu pitnej vody. K zhoršeniu by došlo v oblasti epidemickej a epizootickej, čoho sme boli svedkom v roku 2009, a malo to za následok obrovské premnoženie komárov.

Obr. 6. Likvidácia premnožených komárov v okrese Šaľa po povodni v roku 2009.[21]

V minulosti sú známe prípady povodní či likvidácii následkov slintačky a krívačky na území okresu v roku 1972 – 1973. Okres Šaľa bol zasiahnutý povodňami v roku 1997 a 2006, ale predovšetkým v roku 2010, kedy bola vyhlásená mimoriadna situácia Obvodným úradom v sídle kraja Nitra, pretože bolo ohrozených viac okresov v Kraji Nitra.

Je teda nutné, aby sa konali pravidelné kontroly hrádzi, monitorovanie výšky hladiny riek, analýzy pitnej vody, či iných činností zameraných na ochranu obyvateľstva, zdravia a majetku.

4.2 Porušenie vodnej stavby

Na území okresu Šaľa je ale aj problém ohrozenia obyvateľstva v prípade porušenia vodnej stavby. Vzhľadom na svoju polohu je obyvateľstvo ohrozované vlastnými vodnými stavbami, ale aj vodnými stavbami vybudovanými mimo okresu Šaľa.

Vodná stavba Kráľová s vodnou elektrárnou slúži na úpravu vodného režimu a zásobovanie vodou, ako som už písal v druhej kapitole. Má objem 53,2 milióna m³ a je zaradená do kategórie „B“, skupiny „I“. Územie okresu je teda ohrozené v prípade porušenia vodnej stavby.

Pre okres môžu nastať tri situácie ohrozenia:

- a) situácia môže nastať porušením pravej bočnej hrádze. Pri tomto prípade je nutné zabezpečiť ochranu obyvateľstva v piatich obciach, s počtom 25 415 obyvateľov. Prvá bude zasiahnutá obec v ktorej sídli vodná stavba, Kráľova nad Váhom,

v ktorej čelo vlny prielomu dosiahne obec za 35 minút, a poslednú obec za 6 hodín a 10 minút s rýchlosťou vlny 1,6 m/s,

- b) situácia môže nastať porušením ľavej bočnej hrádze. Pri tomto prípade je nutné zabezpečiť ochranu obyvateľstva v štyroch obciach, s počtom 14 427 obyvateľov. Prvá bude zasiahnutá obec Dlhá nad Váhom, za 44 minút, ktorej čelo vlny prielomu dosiahne 2,4 m, pri rýchlosti vlny 2,0 m/s, a pri prielomovej vlne 1,6 m rýchlosťou 0,8 m/s poslednú obec za 6 hodín a 8 minút,
- c) situácia môže nastať porušením čela hrádze, pričom uvoľnený objem postupuje pozdĺž územia ohraničeného zemnými hrádzami.

V prípade porušenia ďalších vodných stavieb, ktoré zasiahnu okres Šaľa ešte vo väčšom rozmedzí treba spomenúť vodnú stavbu Liptovská Mara, nachádzajúca sa v okrese Liptovský Mikuláš, ktorá je situovaná na hornom toku rieky Váh s úžitkovým objemom 320,6 milióna m³ a vodnú nádrž Oravská priehrada, nachádzajúca sa v okrese Tvrdošín, situovanú na hornom toku rieky Orava, s úžitkovým objemom 298,1 milióna m³. Obidve vodné stavby sú zaradené do skupiny „A“ kategórie „I“.

V prípade porušenia spomínaných stavieb by bolo zasiahnutých desať obcí s počtom 46 404 obyvateľov. Liptovská Mara s maximálnou výškou vody 2,5 m v Šali by zasiahla okres za 40 hodín, a Oravská priehrada za 50 hodín.

Vyššie uvedené údaje vyplývajú z analýzy spracovanej Obvodným úradom Šaľa a predstavuje ohrozenia pri maximálnom objeme vody v oboch nádržiach. Bežnou realitou však je, že tieto nádrže, pokiaľ ide o ich naplnenosť, sú naplnené maximálne na 75 %, čím sa riziko škôd v prípade porušenia hrádzí znižuje.

4.3 Mimoriadne javy poveternostného a klimatického charakteru

Okres Šaľa je ovplyvnený typickými klimatickými podmienkami. Rýchlosť výškového vetra na území má priemernú rýchlosť 4 – 5 m/s a rýchlosť prízemného vetra má priemernú rýchlosť 2 – 7 m/s. Vietor je ale smerovo nestály, čo civilnej ochrane komplikuje analýzu a vyhodnocovanie možných havarijných situácií. V prípade nárazového vetra s rýchlosťou viac ako 25 m/s je nutné dodržiavať pokyny a odporúčania druhého alebo tretieho stupňa, napr.:

- nezdržiať sa na plochách voľného priestoru,
- zabezpečiť okná a dvere,
- zaistiť voľne položené predmety,
- zdržiavať sa v domovoch,
- neparkovať pri stromoch,
- obmedziť jazdy nákladnými autami s možnosťou prevrátenia,
- znížiť rýchlosť jazdy, atď.

V zimnom období sa pri neustálom snežení vytvárajú snehové jazyky nebezpečné pre dopravu, pre následné obmedzenie pohybu osôb, či obmedzení v jazde vozidlom a inými prostriedkami.

4.4 Umiestnenie nebezpečných látok

Na území okresu sa nachádzajú dve významné úložiská amoniaku . Prvým je už spomínaný chemický podnik Duslo a.s. a druhým zimný štadión v meste Šaľa. Pri štvormesačnej prevádzke v zimnom období nekrytého štadióna sa používa amoniak, ktorý sa využíva na chladenie plochy zimného štadióna. Únikom nebezpečnej toxickéj látky je ohrozená najmä jedna ulica, nachádzajúca sa v bezprostrednej blízkosti štadióna s počtom 85 obyvateľov.

4.5 Únik nebezpečných látok pri preprave

Stručne som už charakterizoval cestnú aj železničnú dopravu, a jej významnosť pre okres Šaľa. Problémom pre obyvateľstvo a okolie môže ale byť riziko úniku nebezpečných látok pri preprave, pretože všetky siete v okrese sa nachádzajú v blízkosti husto osídlených častí okresu. Príkladom môže byť havária prepravného cestného prostriedku s následným poškodením nádoby prepravujúceho nebezpečné látky z podniku Duslo a.s., či zrážka dvoch vlakov, napr. osobného s nákladným vlakom s cisternou prevážajúcou nebezpečnú látku z podniku Duslo a.s.

Podnik má vybudované vlastné nakladacie jednotky pre prepravu nebezpečných látok pre obidva druhy dopravy. Trasa smeruje do obce Trnovec nad Váhom, kde je prekladacia stanica.

Najviac prepravovanými látkami sú amoniak, acetón, anilín, formaldehyd, etylalkohol, hydroxid sodný, chlór a kyseliny: sírová, octová, chlór vodíková, sírouhľík a chloritan sodný.[22]

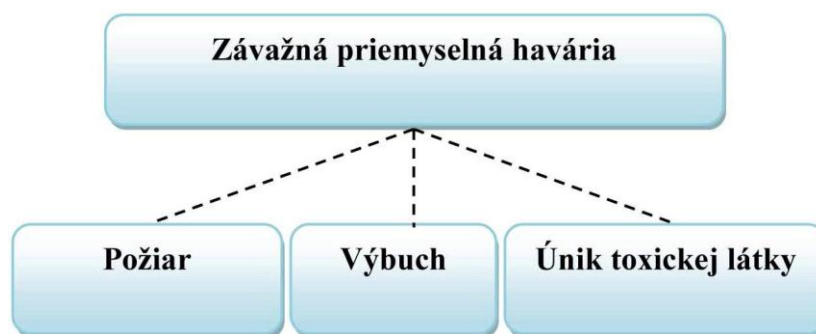
V prípade takej havárie by boli mimoriadne udalosti určené na kritériách množstva a druhu uniknutej látky, poveternostnej situácie či hustotou osídlenia. V histórii sme nezaznamenali žiadne havárie podobného typu.

4.6 Oblasti možného ohrozenia priemyselnou haváriou

Ohrozenie priemyselnou haváriou v okrese Šaľa sa týka podniku Duslo a.s. Šaľa, ktorý svojou polohou, veľkosťou a činnosťou ohrozuje život, zdravie či majetok na veľmi veľkej časti okresu Šaľa aj mimo neho. Podnik sa zaoberá výrobou priemyselných hnojív, gumárenských chemikálii, polyvinylacetátových disperzií, disperzných lepidiel a špeciálnych výrobkov organickej a anorganickej chémie.

Podnik Duslo a.s. Šaľa je zaradený do „B“ kategórie kategorizácie podniku, na základe zákona č. 261/2002 o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pretože množstvá nebezpečných látok presahujú prahové hodnoty.

Vznik priemyselnej havárie je úzko spojený so zavádzaním nových technológií či výrobou nových druhov nebezpečných látok. Problematika je v okrese najzávažnejšia, preto sa jej budem venovať najviac. V podniku nám prichádzajú do úvahy tieto typy závažných priemyselných havárií.

Obr. 7. Typy vzniku závažnej priemyselnej havárie.

- Požiar, kde ničivým faktorom mimoriadnej udalosti je tepelná radiácia, ktorá je časovo a priestorovo ohraničená,
- Výbuch, kde ničivým faktorom mimoriadnej udalosti môže byť tlaková vlna, rozlet fragmentov do okolia a pod.,
- Únik toxickej látky, kde ničivým faktorom mimoriadnej udalosti je toxicita, a jej zasiahnutie a ohrozenie osôb, zvierat a zdravia a poškodenie zložiek životného prostredia.

Medzi najnebezpečnejšie chemické látky, ktoré podnik Duslo a.s. vyrába patria amoniak, chlór, sírovodík, oxid siričitý a anilín, kde:

- amoniak je bezfarebný a štiplavý plyn, ktorý sa veľmi dobre rozpúšťa vo vode. Do organizmu sa dostáva vdýchnutím, pokožkou a očami. Svojimi účinkami dráždi dýchacie cesty, poškodzuje sliznice, bolesti v hrdle, a pri väčšom vdýchnutí spôsobuje ťažkosti dýchania, zmodranie pier, a rozvin pľúcneho edému, ktorý sa objavuje až po niekoľkých hodinách. Po príznakoch nevoľnosti, závratov je nevyhnutné poskytnutie lekárskej pomoci,
- chlór je žltozelený plyn ostrého zápachu, ktorý je rozpustný vo vode, a pri menšej koncentrácii je necitlivý. Do organizmu sa dostáva vdýchnutím, pokožkou a očami. Je toxický a veľmi jedovatý pri vdýchnutí, napadá dýchacie cesty, sliznicu, pokožku a oči. Pri vyššej koncentrácii vdýchnutého plynu môže nastať edém pľúc,
- sírovodík je plynná látka. Do organizmu vstupuje dýchacími cestami. Je veľmi jedovatý pri vdýchnutí, a jeho účinok spočíva v blokovaní bunkových enzýmov a následné ochrnutie dýchacieho centra. Pri vyšších koncentráciách dochádza k poruchám vedomia, alebo okamžitej smrti.,
- oxid siričitý je bezfarebný plyn, dobre rozpustný vo vode. Do organizmu sa dostáva vdýchnutím, pokožkou a očami. Je najmä jedovatý pri vdýchnutí a stykom s pokožkou. Ďalej sa prejavuje silnými účinkami dráždenia očí. Vyššie koncentrácie sa prejavujú bolesťou v hrudníku, stratou vedomia či zadusením.,
- anilín je bezfarebná olejovitá kvapalina. Vo vode je málo rozpustná, a do okolia sa šíri vo forme pary. Do organizmu sa dostáva vdýchnutím alebo pokožkou. Vdýchnutím väčšieho množstva tejto látky spôsobuje pálenie, neprestávajúci kašeľ,

bolesti hlavy či nevoľnosti. Látka sa vstrebáva do pokožky, nasleduje dráždenie pokožky a alergické reakcie.[22]

Tabuľka 2. Prehľad menej nebezpečných látok, množstvo a charakteristika.[22]

	Druh nebezpečnej látky	Množstvo (t)	Charakteristika nebezpečných látok
1.	Kyselina chlorovodíková	1 180	jedovatý pri vdýchnutí, spôsobuje silné popáleniny
2.	Metanol	335	veľmi horľavý, jedovatý pri vdýchnutí, pri kontakte s pokožkou a po použití
3.	Vodík	360	mimoriadne horľavý
4.	Formaldehyd 37 %	1 124	jedovatý pri vdýchnutí, spôsobuje silné popáleniny
5.	Cyklohexántiol	273	horľavý, škodlivý pri požití, dráždi oči, pokožku
6.	Acetón	172	veľmi horľavý, dráždi oči, pary spôsobujú ospalosť a závrat
7.	Cyklohexán	348	veľmi horľavý, jedovatý pre vodné organizmy
8.	Cyklohexén	137	veľmi horľavý
9.	Izopropylalkohol	436	veľmi horľavý
10.	Metylizabztyl ketón	486	veľmi horľavý, škodlivý pri vdýchnutí
11.	Toluén	347	veľmi horľavý, dráždi pokožku, spôsobuje poškodenie pľúc,
12.	Vinylacetát	405	veľmi horľavý
13.	Izopropenyl - benzén	121	dráždi oči a dýchacie cesty, spôsobuje nepriaznivé účinky vo vodnom prostredí
14.	Amoniak - čpavková voda	282	zahriatie spôsobuje výbuch, spôsobuje popáleniny
15.	Zemný plyn	40	mimoriadne horľavý
16.	Kyslík	88	pri kontakte s horľavým materiálom môže spôsobiť požiar
17.	Motorový benzín	143	môže spôsobiť rakovinu, po požití spôsobuje poškodenie pľúc
18.	Difenylamín	416	nebezpečenstvo kumulatívnych účinkov, jedovatý
19.	Dusitan sodný	764	jedovatý pri požití, jedovatý pre vodné organizmy
20.	Nonén	65	veľmi horľavý, dráždi pokožku, spôsobuje poškodenie pľúc

4.6.1 Analýza územia v prípade ohrozenia priemyselnou haváriou pomocou programu CIPREGIS

CIPREGIS je regionálny geografický informačný systém používaný na obvodných úradoch na odbore civilnej ochrany a krízového riadenia poskytujúci analýzu, vizualizáciu a modelovanie situácií.

Na mape, ktorá je vytvorená v programe CIPREGIS, vytvorenej pre túto problematiku odborom civilnej ochrany pre moje účely, sú ohrozené obce Hájske, Horná Kráľová, Močenok, Dlhá nad Váhom, Kráľová nad Váhom, Trnovec nad Váhom, Diakovce, Tešedíkovo, Selice a mesto Šaľa s celkovým počtom 45 612 obyvateľov. Ohrozené sú toxickými účinkami úniku 200,1 ton chlóru (Cl_2), alebo 17 129,05 ton čpavku (NH_3).

Obr. 8. Mapa vytvorená v programe CIPREGIS.

Pre realizáciu základných a potrebných opatrení záchrany obyvateľstva na tomto území v prípade takejto mimoriadnej udalosti nám ostáva veľmi málo času. V čase písania mojej diplomovej práce sa nachádzam 4 km od podniku Duslo a.s. Šaľa, a zamýšľam sa nad účinkami, opatreniami, mobilizáciou, rýchlosťou záchrany, či možnosťou prežitia mimoriadnej udalosti. V našom okrese by sa zastavil čas, narušil by sa chod životov, výroby, zásobovania v cestnej a železničnej doprave, či už spomínanej zhoršenej epidemickej či epizootickej situácie.

5 MIMORIADNA UDALOSŤ SPOJENÁ S ÚNIKOM NEBEZPEČNEJ LÁTKY

Hlavná hrozba, ktorá na území okresu Šaľa ohrozuje obyvateľstvo, je spojená s chemickým podnikom Duslo a.s. Šaľa. V podniku neustále hrozí vznik závažnej priemyselnej havárie. Závažnou priemyselnou haváriou v podniku rozumieme požiar, výbuch a únik toxickkej látky. Vzhľadom na počet a množstvo vyrábaných nebezpečných látok v okrese Šaľa v spojitosti s ochranou obyvateľstva vzniká otázka, ako je zabezpečená ochrana obyvateľstva v okrese Šaľa pre prípad vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom chemických a pre okolie nebezpečných látok. Kapitulu by som začal a zrekapituloval uvedením prehľadu najnebezpečnejších zdrojov ohrozenia okolia.

Tabuľka 3. *Prehľad nebezpečných látok.*

	Nebezpečná látka	Množstvo (t)	Prevádzkovateľ	Dosah (km)	Počet ohrozených obyvateľov
1.	Amoniak	17 129,05	Duslo a.s.	9,4	42 137
2.	Chlór	200,1	Duslo a.s.	9,1	42 137
3.	Anilín	895	Duslo a.s.	3,6	nie sú ohrozený
4.	Sírovodík	200	Duslo a.s.	1,5	nie sú ohrozený
5.	Oxid siričitý	200	Duslo a.s.	1,5	nie sú ohrozený

Ako je v tabuľke vidieť, tak svojimi vlastnosťami a množstvom vyrábanej a skladovanej látky v chemickom podniku Duslo a.s. Šaľa ohrozujú obyvateľstvo a okolie dve látky:

- amoniak(NH_3), v množstve 17 129,05 t,
- chlór(Cl_2), v množstve 200,1 t.

Pre zabezpečenie ochrany obyvateľstva v prípade vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom chemickej nebezpečnej látky sú v okrese Šaľa realizovateľné jednotlivé opatrenia ochrany obyvateľstva. Na základe zákona č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 533/2006 Z.z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok patria medzi protiradiačné, protichemické a protibiologické opatrenia:

- a) *monitorovanie územia,*
- b) *varovanie obyvateľstva a vyrozumenie osôb,*
- c) *evakuácia a ukrytie osôb,*
- d) *regulácia pohybu dopravných prostriedkov a osôb,*
- e) *prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť,*
- f) *individuálna ochrana osôb,*
- g) *hygienická očista osôb, dekontaminácia terénu, budov a materiálu,*
- h) *zabezpečenie ochrany zamestnancov, ktorí nemôžu skončiť pracovnú činnosť a nachádzajú sa v oblasti ohrozenia,*
- i) *likvidácia úniku nebezpečných látok a zamedzenie ich nekontrolovaného šírenia,*
- j) *profylaxia.*

Protiradiačné, protichemické a protibiologické opatrenia sú súčasťou plánu ochrany obyvateľstva a plánu ochrany svojich zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti. Vykonávajú sa v závislosti od druhu mimoriadnej udalosti.[2]

5.1 Monitorovanie územia

Monitorovanie územia je opatrenie nevyhnutné na zistenie a hodnotenie situácie pred vznikom mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky v období jej trvania a po odstránení jej následkov. Cieľom monitorovania územia v oblasti ohrozenia je vyhodnotiť stav zložiek životného prostredia a zdravotného stavu osôb a zvierat, ktoré sú ohrozené mimoriadnou udalosťou spojenou s únikom nebezpečnej látky.

Právnická osoba a fyzická osoba vykonáva monitorovanie:

- a) *v objekte - túto činnosť vykonáva s prepojením na informačný systém civilnej ochrany nepretržite od začatia prevádzky zdroja ohrozenia,*
- b) *v oblasti ohrozenia – mimo objektu zabezpečuje systém nepretržitého alebo mobilného monitorovania na vopred určených trasách a bodoch, údaje*

z monitorovania poskytuje prostredníctvom informačného systému civilnej ochrany.[23]

Predmetom monitorovania územia v okrese Šaľa je primárne ohrozenie ovzdušia chemickej veľkovýroby podniku Duslo a.s. pri úniku nebezpečných látok. Pri úniku amoniaku a chlóru hrozí situácia presiahnutia územia okresu Šaľa.

Úlohy nepretržitého monitorovania územia okresu Šaľa zabezpečuje podnik Duslo a.s. Pri mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky zabezpečujú monitorovanie chemické laboratória, ktoré sú schopné vykonávať analýzy aj v teréne.

Monitorovanie v rámci celého okresu zabezpečuje:

- *výjazdová skupina civilnej ochrany a krízového riadenia Obvodného úradu Šaľa,*
- *regionálna veterinárna a potravinová správa,*
- *úrad životného prostredia,*
- *jednotky civilnej ochrany – Duslo a.s.,*
- *slovenský hydrometeorologický ústav,*
- *západoslovenská vodárenská spoločnosť.*

V prípade vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky zabezpečí monitorovanie územia odbor civilnej ochrany a krízového riadenia Obvodného úradu Šaľa v osade Somola a v obci Žihárec, prostriedkami odboru — Tester II H.[24]

Obr. 9. GAS – Tester II H + detekčná trubička[25]

Tabuľka 4. Koncentrácia nebezpečných látok v ovzduší.[24]

	Látka	Najvyššia prípustná koncentrácia		Nebezpečný pobyt na vzduchu	
		mg.m ⁻³	ppm	mg.m ⁻³	ppm
1.	Amoniak	80	115	1 500	2 157
2.	Chlór	6	2	100	35

V tabuľke uvedené nebezpečné látky amoniaku a chlóru, sú uvedené v najvyššej prípustnej koncentrácii pre okolie v miligramoch látky na meter kubický v tuhom skupenstve a v počte objemových jednotiek v milióne objemových jednotiek pre pary. Nebezpečné látky sú v koncentráciách 1 500 mg.m⁻³ a 2 157 ppm nebezpečné pre život.[24]

5.2 Varovanie obyvateľstva a vyzozumenie osôb

Varovanie obyvateľstva a vyzozumenie osôb patrí k najdôležitejším opatreniam ochrany obyvateľstva. Za včasné realizovanie opatrenia zodpovedá najmä výrobca a skladovateľ nebezpečnej látky, v našom prípade chemický podnik Duslo a.s. Šaľa, a určené orgány štátnej správy v súlade so zákonom č.42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

Varovanie obyvateľstva sa pri vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky vykonáva varovnými signálmi:

- 1) „VŠEOBECNÉ OHROZENIE“ – dvojminútovým kolísavým tónom sirén pri ohrození alebo vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti,
- 2) koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti sa vyhlasuje signálom „KONIEC OHROZENIA“ – dvojminútovým stálym tónom sirén bez opakovania,
- 3) varovné signály a signál „KONIEC OHROZENIA“ sa následne dopĺňajú hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.[14]

Na varovanie obyvateľstva v okrese Šaľa sú pripravené na použitie elektronické sirény podniku Duslo a.s., sirény varovania a vyzozumenia systému civilnej ochrany, miestne

rozhlasy a rozhlas v podniku a regionálna televízia a rozhlas. Skúšky systému varovania obyvateľstva sa konajú informovaním obyvateľstva a následným dvojminútovým tónom sirény v prvý piatok daného mesiaca.

Tabuľka 5. *Prehľad sirén varovania a vyrozumenia systému civilnej ochrany.*[24]

	mesto/obec	Umiestnenie sirén v okrese Šaľa	Vlastník sirény
1.	Šaľa	mestská časť Hetmín	Duslo a.s.
		Základná škola Hollého	Duslo a.s.
		Základná škola Krátka	Duslo a.s.
		Domov mládeže	Duslo a.s.
		budova SOUCH	Duslo a.s.
		Mestský úrad	Duslo a.s.
2.	Trnovec nad Váhom	Obecný úrad	Duslo a.s.
		časť obce Nový Trnovec	Duslo a.s.
		časť obce Horný Jatov	Duslo a.s.
3.	Selice	Obecný úrad	Duslo a.s.
4.	Diakovce	Kultúrny dom	Duslo a.s.
5.	Dlhá nad Váhom	Obecný úrad	Duslo a.s.
6.	Horná Kráľová	Obecný úrad	Duslo a.s.
7.	Močenok	Obecný úrad	Duslo a.s.
8.	Žihárec	bez sirény	
9.	Tešedíkovo	Obecný úrad	Obvodný úrad Šaľa
10.	Hájske	Kultúrny dom	Obvodný úrad Šaľa
11.	Vlčany	Obecný úrad	Obvodný úrad Šaľa
12.	Kráľová nad Váhom	Základná škola	Vodná stavba Kráľová
		Hrádza	Vodná stavba Kráľová
13.	Neded	Obecný úrad	Obvodný úrad Nitra
		Bytovka	Obvodný úrad Nitra

Vyrozumenie osôb je súbor organizačných a technických opatrení, ktorými sa v stanovených časových limitoch zabezpečuje prienik signálov a informácií určeným právnickým osobám a fyzickým osobám.[26]

Na vyrozumenie osôb a orgánov v okrese Šaľa v prípade vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky sa využíva verejná telefónna sieť T – Com, faxové stanice, mobilné telefóny a elektronická pošta.

Pri vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky v podniku Duslo a.s. vyrozumie podnik určené osoby v priestore objektu, v ohrozených obciach, odbor civilnej ochrany a krízového riadenia Obvodného úradu Šaľa a Integrovaný záchranný systém Obvodného úradu Nitra.

Bezpečnostný zamestnanec v služobnej pohotovosti Obvodného úradu Šaľa na odbore civilnej ochrany a krízového riadenia prijíma hlásenie úniku nebezpečnej látky z dispečingu podniku Duslo a.s., následne správu zaznamenáva do Knihy správ o živelných pohromách, haváriách a katastrofách a pravdivosť informácie následne overí.

Varovanie obyvateľstva nastáva vyhlásením varovného signálu „VŠEOBECNÉ OHROZENIE“, a doplnujúcou slovnou informáciou v ohrozených obciach sirénami, ktoré patria podniku Duslo a.s. a sú z neho aj ovládateľné, a na ďalšom území v pôsobnosti starostov obcí.

Slovná informácia obsahuje deň, hodinu vzniku mimoriadnej udalosti, údaje o zdroji, druhu ohrozenia, o zasiahnutí územia, a základné pokyny pre obyvateľstvo.

Tabuľka 6. *Krízový štáb Obvodného úradu Šaľa.*[24]

	Funkcia	Zamestnanec
1.	predseda	prednosta Obvodného úradu Šaľa
2.	podpredseda	vedúci odboru civilnej ochrany a krízového riadenia
3.	člen	veliteľ Hasičskej stanice v Šali
4.	člen	odborný radca odboru civilnej ochrany a krízového riadenia
5.	člen	riaditeľ Policajného zboru Šaľa
6.	člen	riaditeľ Obvodného úradu pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie
7.	člen	prednostka Obvodného úradu životného prostredia v Šali
8.	člen	námestník pre zdravotnú starostlivosť
9.	člen	riaditeľ Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy v Šali
10.	člen	zástupca Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Nitre
11.	člen	zástupca Obvodného pozemkového úradu v Nových zámkoch
12.	člen	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Šali
13.	člen	Západoslovenská vodárenská spoločnosť v Šali
14.	člen	Slovenský červený kríž Galanta
15.	člen	Odbor prevencie ZPH Duslo a.s.
16.	člen	vedúca ekonomického a organizačného odboru Obvodného úradu Šaľa
17.	člen	vedúca odboru všeobecnej vnútornej správy Obvodného úradu Šaľa
18.	člen	vedúca odboru živnostenského podnikania Obvodného úradu Šaľa

Nasleduje zvolenie krízového štábu predsedom, teda prednostom Obvodného úradu Šaľa, a následne vyrozumenie všetkých členov zamestnancom odboru civilnej ochrany a krízového riadenia v služobnej pohotovosti prostriedkami verejnej telefónnej siete.

Rozhodnutia o realizácii opatrení na ochranu obyvateľstva a záchranné práce spracúva Obvodný úrad Šaľa v spolupráci s obcami.

V závislosti na vývoji mimoriadnej situácie bude organizované i nasadenie síl, ktorých činnosť a plnenie úloh záchranných prác je riešené v priamej konkrétnej situácii.

Nasadenými silami krízového štábu obvodného úradu sú:

- *Hasičský a záchranný zbor v Šali,*
- *Okresné riaditeľstvo policajného zboru v Šali,*
- *Záchranná zdravotnícka služba,*
- *jednotky civilnej ochrany z obcí, mimo obcí,*

podľa potreby:

- *Ozbrojené sily Slovenskej republiky,*
- *Hasičský a záchranný zbor Malacky,*
- *d'alsie využiteľné jednotky civilnej ochrany z obvodov Nitrianskeho kraja. [24]*

Komunikácia medzi krízovým štábom a uvedenými silami sa uskutočňuje cez verejnú telekomunikačnú sieť, mobilnú sieť, rádiovú sieť alebo osobným stykom. Nasadené sily v plnom rozsahu plnia úlohy záchranných prác podľa príkazov prednostu obvodného úradu.

Hlavné úlohy záchranných prác spočívajú:

- *vo varovaní obyvateľstva pri zmenách mimoriadnej udalosti,*
- *evakuácii,*
- *vyhľadani postihnutých osôb v ohrozenom území,*
- *v odsune postihnutých osôb mimo ohrozenia,*

- *v označovaní nebezpečných kontaminovaných úsekov,*
- *zistiťovani koncentrácie nebezpečnej látky,*
- *označeného uzavretia postihnutého územia,*
- *vykonávaní hygienickej očisty,*
- *dodávaní prostriedkov individuálnej ochrany osobám, poskytnutí zdravotníckej pomoci a ich následnom odsune,*
- *materiálnom a technickom zabezpečení, zásobovaní a ubytovaní,*
- *technických protiopatreniach úniku nebezpečnej chemickej látky,*
- *vytváraní vodných clôn a ulíc,*
- *v pozorovaní a kontrolných meraniach,*
- *pochovávaní usmrtených osôb,*
- *v ošetrovaní zvierat, likvidácii uhynutých zvierat,*
- *dekontaminácii, dezinfekcii postihnutého územia, zasiahnutých budov, prostriedkov, či odevov,*
- *odstránení zvyškov nebezpečnej látky.[24]*

Krízový štáb obvodného úradu zabezpečuje pre nasadené sily zásobovanie pitnou vodou, potravinami, dodávky elektrickej energie potrebnej na osvetlenie a technické činnosti, pohonné hmoty, a iné dodávky, či prostriedky na prežitie zo skladov civilnej ochrany.

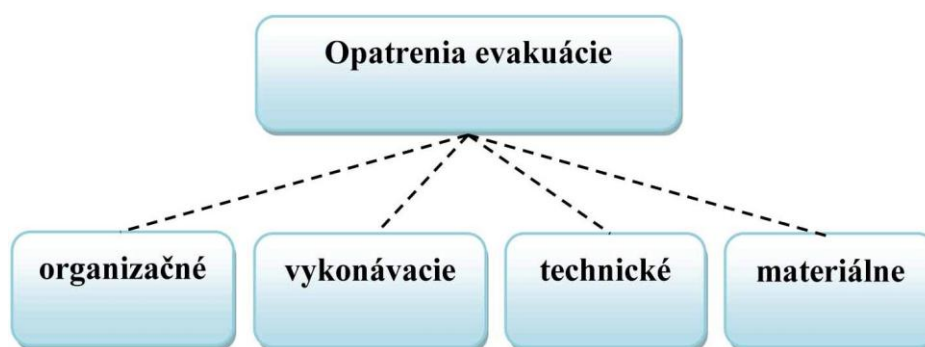
5.3 Evakuácia a ukrytie osôb

Zabezpečenie, riadenie a vykonanie evakuácie v celom okrese Šaľa je spracované na základe zákona č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov, vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 75/1995 Z.z. o zabezpečovaní evakuácie.

Evakuácia patrí medzi základné druhy ochrany obyvateľstva, domácich zvierat a hospodárskych zvierat a majetku. Pri evakuácii dochádza k organizovanému premiestneniu osôb, zvierat a majetku právnických a fyzických osôb z priestoru, v ktorých

by pobyt znamenal vážne ohrozenie obyvateľstva, poprípade obmedzenie ich životných podmienok, ohrozenie života a zdravia zvierat a zničenie, prípadne poškodenie hnutel'ného majetku. Evakuácia môže dosahovať značné rozmery podľa rozsahu a intenzity ohrozenia.[28]

Hlavnou úlohou evakuácie je teda vytvoriť také opatrenia, ktoré zabezpečia ochranu života a zdravia obyvateľstva po vzniku mimoriadnej udalosti.

Obr. 10. Opatrenia evakuácie.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky koordinuje hlavnú činnosť obvodných úradov v sídle kraja v prípade, že účinky mimoriadnej udalosti presiahnu územie kraja, a evakuáciu je potrebné vykonať aj na území iného kraja. Upresňujú sa počty evakuovaných obyvateľov, evakuačné trasy a priestory umiestnenia evakuovaných. Obvodný úrad pri evakuácii v rámci okresu Šaľa a jeho obcí určuje počty evakuovaných osôb z jedného okresu do druhého a trasy evakuácie uvedené v tabuľke (Tab. 7).

Obyvateľstvo sa o evakuácii vyrozumieva prostriedkami hromadných informačných prostriedkov. Znenie vyhlásenia evakuácie je uvedené vo vyhláske Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 75/1995 Z. z. o zabezpečovaní evakuácie v znení neskorších predpisov nasledovne:

„Obvodný úrad Šaľa na základe vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky vyhlasuje na území mesta Šaľa krátkodobú evakuáciu s okamžitým opustením priestoru, územia mesta Šaľa a presunom do priestoru, Základnej školy vo Vlčanoch po trase Šaľa – Vlčany. Čas vyhlásenia evakuácie dňa.....o.....hodine“

V zmysle vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 75/1995 Z.z. o zabezpečovaní evakuácie v znení neskorších predpisov riadi v okrese Šaľa evakuáciu:

- 1) evakuačná komisia okresu,
- 2) evakuačná komisia obce.

Evakuačnú komisiu okresu zriaďuje prednosta Obvodného úradu Šaľa, ktorý vymenúva jej predsedu, podpredsedu, tajomníka a jej členov a schvaľuje jej štatút. Predsedom evakuačnej komisie je zástupca prednostu Obvodného úradu Šaľa, podpredsedom je vedúci odboru civilnej ochrany a krízového riadenia, tajomník komisie zamestnanec odboru civilnej ochrany a krízového riadenia a členov komisie vymenúje zo zamestnancov okresných orgánov v Šali, napríklad:

- odboru civilnej ochrany a krízového riadenia,
- Policajného zboru,
- Zboru požiarnej ochrany,
- zdravotníctva,
- veterinárstva,
- cestnej, železničnej dopravy,
- sociálnych vecí,
- ďalších podľa potreby.

Evakuačnú komisiu obce zriaďuje starosta obce, členov komisie si volí zo zamestnancov okresných orgánov v Šali.

Evakuácia sa vykonáva z dôvodu nevyhnutného časového obmedzenia pobytu osôb na ohrozenom území:

- a) *krátkodobo s možným návratom osôb do 72 hodín,*
- b) *dlhodobo s možným návratom osôb po 72 hodinách.*

Časové obmedzenie pobytu osôb na ohrozenom území sa určí spravidla pri vyhlásení evakuácie. [27]

Odsun osôb z oblasti ohrozenia je vykonaný na základe rozhodnutia Krízového štábu Obvodného úradu Šaľa. Pri odsune osôb je nevyhnutné dbať na tieto základné zásady:

- v prvom rade odsun detí, žien a chorých,
- v druhom rade odsun osôb z pásma smrteľného a ohrozujúceho život,
- v tretom rade je odsun kolmo na smer vetra s čo najkratším smerom do kontrolných stanovišť.

Tabuľka 7. Kontrolné stanovištia, počty evakuovaných. [28]

	Obec	Miesto Kontrol. stanovišťa	Počet evakuovaných	Obec / okres umiestnenia
1.	Šaľa (mesto)	ZŠ Vlčany 1547	4 805	Hurbanovo/KN
			500	Bajč/KN
			1 500	Dulovce/KN
			1 200	Imeľ/KN
			800	Modrany/KN
			3 500	Nesvady/KN
			2 600	Pribeta/KN
			1 500	Svätý Peter/KN
2.	Diakovce	ZŠ Vlčany 1547	2 187	Marcelová/KN
3.	Tešedíkovo	ZŠ Vlčany 1547	880	Búč/KN
			936	Chotín/KN
			1 070	Iža/KN
			14	Hurbanovo/KN
			800	Moča/KN
4.	Žihárec	ZŠ Vlčany 1547	1 592	Kosihy/KN
5.	Močenok	Obvodný úrad Dolnočermanská 64 Nitra	4 338	Nitra/NR
6.	Horná Kráľová		1 916	Nitra/NR
7.	Hájske		1 333	Nitra/NR
8.	Kráľová nad Váhom		1 531	Nitra/NR
9.	Dlhá nad Váhom		895	Nitra/NR
10.	Trnovec nad Váhom	Obecný úrad Ivánka	2 541	Ivánka/NR
11.	Selice	ZŠ Komjatice	2 832	Komjatice/NZ
12.	Šaľa - Veča	Palárikovo - Čiky	8 159	Nové Zámky/NZ

K presunu evakuovaných osôb do územného obvodu Komárna bude využitá cesta označená na obrázku (Obr. 10), na mape D – E, železničná doprava Šaľa – Nové Zámky – Komárno, do územného obvodu Nitra cesta A – C, železničná doprava Šaľa – Šurany – Nitra, a do územného obvodu okresu Nové Zámky trasa A – B, železničná doprava Šaľa – Šurany .

Odporúčania pri evakuácii obyvateľstva:

1) *Deti zo škôl a školských zariadení:*

- a) *deti umiestnené v materských školách sa po vyhlásení evakuácie odovzdávajú rodičom a evakuujú sa v skupine ostatného obyvateľstva,*
- b) *deti zo základných škôl sa posielajú domov a evakuujú sa v skupine ostatného obyvateľstva,*
- c) *deti nevyzdvihnuté zo škôl a školských zariadení a deti zo školských zariadení s celodennou starostlivosťou sa evakuujú so školským zariadením; školy a školské zariadenia plnia funkciu evakuačného strediska,*
- d) *pri nedostatku času, spravidla v priebehu pravidelného času a v prípade realizácie krátkodobej evakuácie sa všetky deti evakuujú so školou alebo školským zariadením.*

2) *Matky v domácnosti s deťmi predškolského veku, s deťmi vyzdvihnutými alebo poslanými domov z predškolských a školských zariadení sa evakuujú prostredníctvom evakuačného strediska, ktoré zriaďuje príslušná obec,*

3) *Zdravotne postihnutí občania v domácnosti s rodinnými príslušníkmi alebo s osobami, ktoré poskytujú opatrovateľskú službu,*

4) *Deti zo zdravotníckych zariadení, ktorým sa rozumie napríklad dojčenský ústav, pôrodnice a detské oddelenie nemocnice, a deti zo zariadení sociálnych služieb podľa osobitného predpisu sa zásadne evakuujú s týmto zariadením. Zariadenie plní funkciu evakuačného strediska. Tieto deti sa ubytovávajú v zariadeniach obdobného druhu v miestach ubytovania evakuovaných,*

- 5) *Ostatní chodí ze zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb sa evakuujú s týmito zariadeniami do vopred určeného obdobného, podmienkami zodpovedajúceho zariadenia. Zariadenie plní funkciu evakuačného strediska,*
- 6) *Personál podieľajúci sa na evakuácii uvedených zariadení si môže vziať so sebou svoje deti do 15 rokov,*
- 7) *Evakuáciu zamestnancov orgánov štátnej správy, samosprávy, právnických osôb a fyzických osôb s ich rodinnými príslušníkmi riadia tieto orgány,*
- 8) *Evakuáciu ostatného obyvateľstva riadi obec po evakuačných obvodoch, v ktorých sa zriaďujú evakuačné strediská.[27]*

Ukrytie osôb je ochrana osôb v ochranných stavbách pred možnými následkami mimoriadnych udalostí. Podľa vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 533/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebno – technických požiadaviek a technických podmienok zaradení civilnej ochrany v znení neskorších predpisov upravuje:

- *druh a rozsah stavebnotechnických požiadaviek zariadení civilnej ochrany zameraných na ochranu života, zdravia a majetku,*
- *technické podmienky zariadení civilnej ochrany na utváranie predpokladov na znižovanie rizík a následkov po vyhlásení mimoriadnej situácie.[35]*

Zariadenia civilnej ochrany sú ochranné stavby a stavby alebo ich časti a technologické súčasti, ktoré sú predurčené na plnenie úloh civilnej ochrany.

Za ochranné stavby sa považujú ochranné stavby budované na účely civilnej ochrany podľa druhu ochrany:

- *odolné úkryty a plynotesné úkryty,*
- *jednoduché úkryty budované svojpomocne,*
- *chránené pracoviská slúžiace civilnej ochrane.[29]*

5.3.1 Odolné úkryty a plynotesné úkryty

Odolné úkryty sú odolné stavby:

- *na ochranu proti vonkajšiemu statickému a dynamickému zaťaženiu,*
- *na zabezpečenie plynotesnosti stavby,*
- *na zabezpečenie dodávky filtrovaného vzduchu pre ukryvané osoby,*
- *na utvorenie podmienok na dlhodobý pobyt ukryvaných osôb, a to najmenej na päť dní.*

Odolné úkryty sa delia:

- *hlavné priestory – priestory pre ukryvaných a služobné miestnosti,*
- *pomocné priestory – prevádzkové miestnosti, vchody a východy.*

Ďalej sú zariadené pre potreby zabezpečenia podmienok potrebných na pobyt ukryvaných, zariadením na zásobovanie vodou a kanalizačným zariadením, spojovacím, vzduchotechnickým, hasiacim, signalizačným zariadením a zariadením na zásobovanie elektrickou energiou.[29]

5.3.2 Jednoduché úkryty budované svojpomocne

Pre úkryty budované svojpomocne sa vyberajú vhodné podzemné alebo nadzemné priestory stavieb vybudované v stave bezpečnosti, ktoré po vykonaní svojpomocných špecifických úprav musia zabezpečovať čiastočnú ochranu pred účinkami mimoriadnych udalostí.

Pre jednoduché úkryty budované svojpomocne sa vyberajú vhodné podzemné alebo nadzemné priestory stavieb, ktoré musia spĺňať požiadavky na:

- a) vzdialenosť miesta pobytu ukryvaných tak, aby sa mohli v prípade ohrozenia ukryť,*
- b) zabezpečenie ochrany pred radiačným zamorením a pred preniknutím nebezpečných látok,*
- c) minimalizáciu množstva prác nevyhnutných na úpravu ich priestorov,*
- d) statické a ochranné vlastnosti,*

- e) *vetranie prirodzeným alebo núteným vetraním vonkajším vzduchom filtračným a ventilačným zariadením,*
- f) *utesnenie.*[29]

5.3.3 Chránené pracoviská slúžiace civilnej ochrane

Chránené pracoviská sú ochranné stavby, ktoré slúžia civilnej ochrane na zabezpečenie úloh súvisiacich:

- s ochranou štátnych orgánov,
- s organizovaním a riadením záchranných prác.

Chránené pracoviská sa zriaďujú vo vybraných odolných a plynotesných úkrytoch budovaných v stave bezpečnosti.

Na dlhodobý pobyt ukryvaných osôb treba zabezpečiť:

- *zásobu pitnej vody vrátane jej filtrácie s objemom zodpovedajúcim potrebe 3 litre na osobu za deň,*
- *zásobu vody na dekontamináciu v množstve 2000 litrov na jeden deň pre jednotku ochrannej stavby,*
- *zásobu chladiacej vody pre dieselagregát, filtračné a ventilačné zariadenie; množstvo sa určuje s prihliadnutím na druh a typ technologického zariadenia,*
- *zásobu pohonných hmôt pre dieselagregát prepočítanú na jeho nepretržitý chod po dobu použitia úkrytu s prihliadnutím na druh a typ,*
- *dodávku filtrovaného vzduchu 2,5 – 5,0 m³ na osobu za hodinu.*[29]

Úkrytie osôb je realizované ihneď po varovaní obyvateľstva, aj keď nie sú známe výsledky monitorovania. Úkrytie osôb má význam ochrany obyvateľstva pred mrakom nebezpečnej látky, pred vdýchnutím alebo iným ohrozením. Úkrytiu osôb spravidla dávame prednosť pred evakuáciou obyvateľstva z dôvodu prechodu mraku nebezpečnej látky. Úkrytie sa neskôr upresňuje na základe výsledkov monitorovania.

Okres Šaľa je kvôli bezprostrednej blízkosti chemického podniku Duslo a.s. Šaľa zaradený do II. kategórie v oblasti ohrozenia na základe Nariadenia vlády Slovenskej republiky 166/1994 Z.z. o kategorizácii územia Slovenskej republiky v znení Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 25/1997 Z.z. o kategorizácii územia Slovenskej republiky.

V okrese Šaľa je ukrytie osôb zabezpečené v dvoch odolných úkrytoch s kapacitou 240 osôb, priamo v podniku Duslo a.s. Šaľa, v jednom plynotesnom úkryte s kapacitou 50 osôb na železničnej stanici v obci Trnovec nad Váhom a 2 411 jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne s kapacitou 102 260 osôb.

Tabuľka 8. *Prehľad ukrytia v okrese Šaľa.*[29]

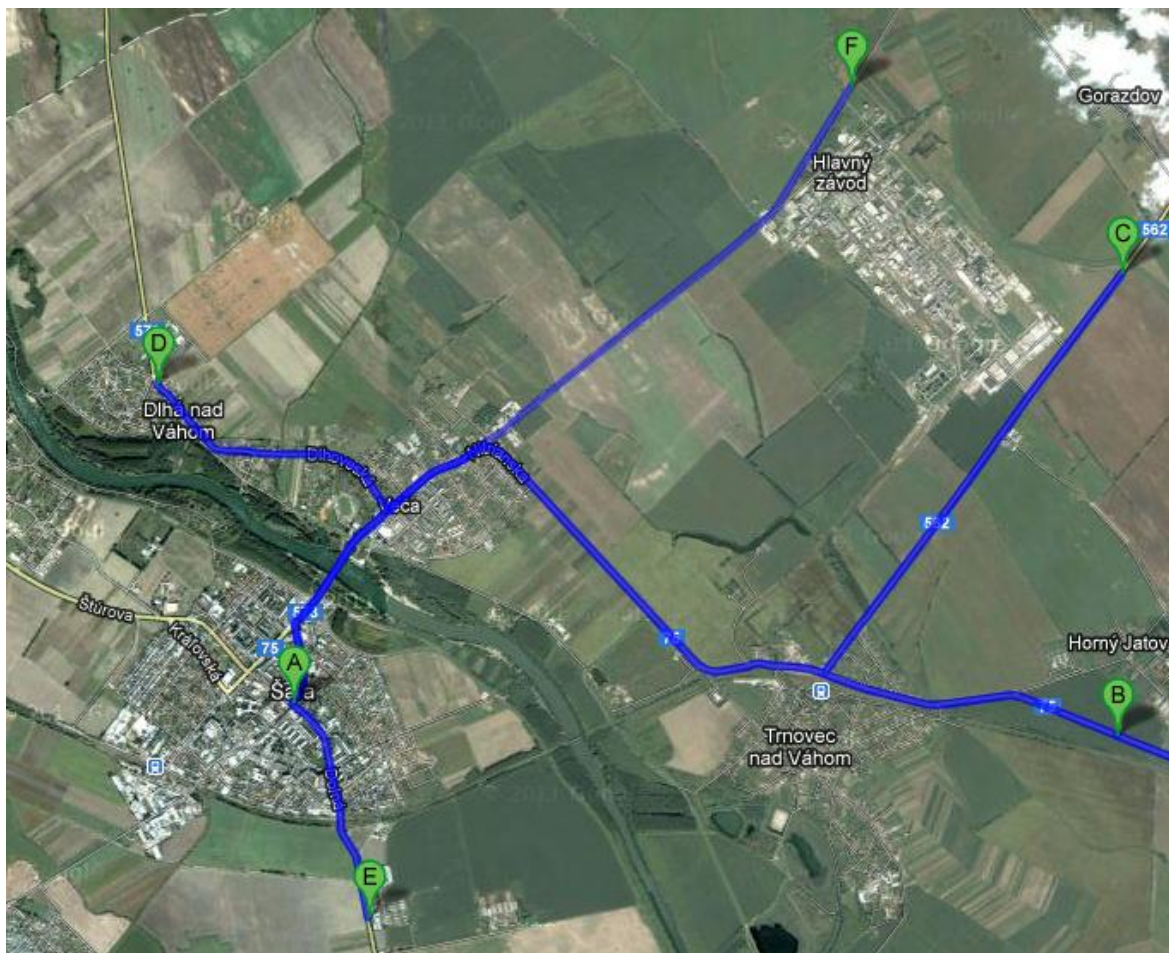
	Počet obyvateľov	Odolné úkryty počet / kapacita	Jednoduché úkryty počet / kapacita
Diakovce	2 300	0 / 0	115 / 3 552
Dlhá nad Váhom	886	0 / 0	84 / 1 435
Hájske	1 337	0 / 0	99 / 1 929
Horná Kráľová	1 788	0 / 0	134 / 2 360
Kráľová nad Váhom	1 725	0 / 0	121 / 2 139
Močenok	4 442	0 / 0	247 / 5 691
Neded	3 139	0 / 0	234 / 4 034
Selice	2 959	0 / 0	72 / 3 698
Tešedíkovo	3 788	0 / 0	362 / 8 727
Trnovec nad Váhom	2 742	0 / 0	128 / 4 180
Vlčany	3 461	0 / 0	279 / 5 680
Žihárec	1 691	0 / 0	68 / 3 162
Šaľa	23 645	2 / 240	468 / 55 673

Ochranu obyvateľstva môžu dočasne poskytnúť aj vlastné domovy, byty, školy s podmienkami uzatvorenia, čo najlepšieho utesnenia dverí, okien a podobne. Ukrytie sa odporúča len krátkodobo kvôli zlým, hygienickým, zdravotným a sociálnym zabezpečením.

5.4 Regulácia pohybu dopravných prostriedkov a osôb

Regulácia pohybu dopravných prostriedkov a osôb sa uskutočňuje v oblasti ohrozenia hlavne pre odklonenie dopravy, ochranu osôb zákazom vstupu do ohrozenej oblasti, v regulácii záchranných zložiek integrovaného záchranného systému, odsunu osôb z oblasti

ohrozenia a v zabránení rozširovaní následkov pôsobenia nebezpečnej látky, a uskutočňuje sa ihneď po vyzrození.

Obr. 11. Cesty I. a II. triedy okolo podniku Duslo a.s. Šaľa.[30]

Regulácia pohybu dopravných prostriedkov a osôb o oblasti ohrozenia sa týka:

- cesty v smere Šaľa – Nové Zámky, (na mape A – B),
- cesty v smere Šaľa – Nitra, (na mape A – C),
- cesty v smere Šaľa – Močenok, (na mape A – F),
- cesty v smere Dlhá nad Váhom – Neded, (na mape D – E).

Odklonenie dopravných prostriedkov v oblasti ohrozenia zabezpečuje predovšetkým polícia Slovenskej republiky, odborné jednotky civilnej ochrany, obecná polícia a železničná polícia v rámci železníc Slovenskej republiky v trase Šaľa – Nové Zámky.

Odklonením dopravy už spomínaných ciest sa by sa vytvoril unikátny priestor pre plynulé regulovanie prechodu záchranných zložiek integrovaného záchranného systému. Presun všetkých zložiek by sa mal uskutočniť po cestách vyznačených na mape, organizovane a hlavne cez nekontaminované územie. Organizáciu zabezpečujú už spomínané zložky.

5.5 Prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť

Poskytnutie prvej predlekárskej pomoci a neodkladnej zdravotnej starostlivosti je základné opatrenie na zníženie následkov pôsobenia chemickej nebezpečnej látky pri vzniku mimoriadnej udalosti.

Prvá predlekárska pomoc je súborom činností, ktoré slúžia na bezprostrednú pomoc pri náhlom postihnutí zdravia s cieľom čo najviac minimalizovať následky u postihnutého. Môže byť poskytnutá kdekoľvek a kedykoľvek, spravidla po odsune postihnutého z kontaminovaného priestoru. Realizuje sa pred poskytnutím neodkladnej zdravotnej starostlivosti bez špecializovaného vybavenia. Jej súčasťou je aj privolanie zdravotníckej odbornej pomoci.

Prvú predlekársku pomoc v okrese Šaľa poskytujú:

- *jednotky civilnej ochrany:*
 - *vyslobodzovacia jednotka v Šali,*
 - *jednotka vykonania hygienickej očisty a dezaktiváciu, podniku Duslo a.s.,*
- *Hasičská stanica v Šali, s podporou záchrannej brigády,*
- *Rýchla lekárska pomoc v Šali,*
- *ozbrojené sily Slovenskej republiky,*
- *inštitúcie s humanitným poslaním:*
 - *záchranná služba Amfora ,*
 - *Bratislavsko - Trnavská charita v Šali,*
 - *miestny Kynologický klub,*
 - *Slovenská únia žien,*

- právnické osoby poskytujúce záchranné služby,
- dobrovoľné záchranné organizácie,
- občania.

Prvá predlekárska pomoc sa poskytuje v prvom rade na záchranu života, zabránení zhoršenia zdravotného stavu a psychologickú pomoc. Pri poskytovaní záchrany života nemôže byť ohrozený vlastný život, musí byť poskytnutá prvá pomoc v prvom rade ťažšie zraneným osobám, hlavne po jeho odsune mimo ohrozenú oblasť. Priestory prvej predlekárskej pomoci sa vytvárajú mimo oblasť ohrozenia v blízkosti krízových stanovišť s ľahko prístupných miestach.

Prvá lekárska pomoc je súbor zdravotných opatrení a špecializovaných činností riešiacich odstraňovanie následkov poškodenia zdravia pri účinkoch nebezpečných látok. Zamiera sa hlavne na príjem zasiahnutých alebo ranených osôb a ich zaradení do skupín s rozličnými druhmi zdravotníckej pomoci a presunu do lôžkových zariadení, v prípade zasiahnutia pri vykonávaní špeciálnej očisty, vykonávaní izolácie a liečení infekčne chorých, a poskytovaní nevyhnutnej lekárskej pomoci gravidným ženám.[31]

Tabuľka 9. Prehľad priestorov prvej lekárskej pomoci.[31]

	Obec	Okres	Priestor
1.	Neded	Šaľa	Zdravotné stredisko
2.	Nitra	Nitra	Nemocnica s poliklinikou
3.	Ivánka pri Nitre	Nitra	Zdravotné stredisko
4.	Nové Zámky	Nové Zámky	Nemocnica s poliklinikou
5.	Šurany	Nové Zámky	Mestská poliklinika

5.6 Individuálna ochrana

Individuálna ochrana je súbor organizačných, materiálnych a technických opatrení, pripravovaných a vykonávaných s cieľom zabezpečenia dosiahnutej ochrany obyvateľstva.[32]

V našom prípade pred účinkami nebezpečnej látky je individuálna ochrana zabezpečená špeciálnymi prostriedkami individuálnej ochrany.

Podľa zákona č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov, v zmysle § 16 ods.1 písm. j) *povinnosťou právnických a fyzických osôb, ktorí svojou činnosťou môžu ohroziť život, zdravie alebo majetok svojich zamestnancov alebo iných osôb, zabezpečovať na vlastné náklady špeciálne prostriedky individuálnej ochrany pre svojich zamestnancov a osoby prevzaté do starostlivosti, pričom špeciálnymi prostriedkami individuálnej ochrany sa rozumejú prostriedky na ochranu osôb proti konkrétnemu druhu nebezpečnej látky.*[2]

Špeciálnymi prostriedkami individuálnej ochrany sú pomôcky na ochranu povrchu tela a ochranu dýchacích ciest pred účinkom chemických látok.

Duslo a.s. disponuje špeciálnymi ochrannými maskami typu CM – 4, a špeciálne ochranné filtre typu A2, B2, E2, K2, P3 v počte 3134 kusov, špeciálny protichemický ochranný odev typu COO CO – 15 ks, ROSEMBAUER – 3 ks, TRELICHEM – 4 ks, SUNIT – 12 ks, izolačný dýchací prístroj typu SATURN S2, S5, S7 – 150 ks, PLUTO – 5 ks.

Obr. 12. Ochranná maska typu CM – 4, izolačný dýchací stroj typu SATURN S2, špeciálny protichemický odev typu SUNIT.[33, 34]

5.7 Hygienická očista budov, dekontaminácia terénu, budov a materiálu

Hygienická očista slúži na elimináciu následkov pôsobenia nebezpečnej látky. Je určená na pôsobenie alebo odstránenie nebezpečnej látky z povrchu tela, terénu, budov a materiálu. Plánuje sa osobitne pre obyvateľstvo a osobitne pre členov civilnej ochrany určenej na záchranné lokalizačné a likvidačné práce, a pre význam dopravných komunikácií a budov.

Hygienická očista sa vykonáva v miestach a staniciach civilnej ochrany vykonávajúcich hygienickú očistu, dezaktiváciu a špeciálnu očistu. Zabezpečuje ju prevádzkovateľ nebezpečnej látky pre svojich zamestnancov a pre jednotky civilnej ochrany vo vlastnom objekte a obvodný úrad a obce pre svojich zamestnancov a pre ostatné obyvateľstvo a pre iné jednotky vykonávajúce záchranné a lokalizačné práce.

Pri úniku amoniaku alebo chlóru sa hygienická očista plánuje len pre zásahové jednotky vykonávajúce záchranné, lokalizačné a likvidačné práce, v prípade jeho úniku do životného prostredia sa použijú látky s veľkým absorpčným povrchom alebo piesku kvôli zabráneniu chemickej nebezpečnej látky do okolia, alebo spodných vôd.

Špeciálna očista terénu, budov a materiálu zamorenými chemickou nebezpečnou látkou amoniaku sa vykonávajú roztokmi minerálnych a organických kyselín. Najvhodnejšia je kyselina octová. Špeciálna očista chlóru spočíva vo vytvorení vodnej clony okolo miesta koncentrácie nebezpečnej látky hasičskými striekačkami. Pre likvidáciu vzniknutého oblaku je najvhodnejší spôsob vykonania postreku z lietadla. Postrek je tvorený z nasýtených roztokov hydrouhličitanu sodného, siričitanu sodného, uhličitanu sodného a tiosíranu sodného.

Na vykonanie očisty je vhodný vápenec mletý, ktorý skladuje podnik Duslo, a.s. v celkovom množstva 500 t.

5.8 Zabezpečenie ochrany zamestnancov, ktorí nemôžu skončiť pracovnú činnosť a nachádzajú sa v oblasti ohrozenia

V okrese Šaľa a v oblasti podniku Duslo a.s. Šaľa nie sú objekty alebo prevádzky, v ktorých by nebolo možné skončiť pracovnú činnosť v prípade mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky.

Obr. 13. Chemický podnik Duslo a.s. Šal'a.

5.9 Profylaxia

Profylaxiou sa rozumie súbor činností a praktických opatrení, ktoré znamenajú ochranu pred určitou skutočnosťou, v našom prípade sa zameriam na prevenciu pred vznikom nežiaducich javov v oblasti zabezpečenia ochrany zdravia majetku osôb – civilnej ochrany obyvateľstva, v našom prípade podania liečiv na účel obmedzenia účinkov nebezpečných látok na organizmus.

5.10 Návrh zlepšenia úrovne ochrany obyvateľstva v okrese Šaľa

Tak, ako som už konštatoval, zo strany Slovenskej republiky sú v legislatívnej oblasti vytvorené predpoklady pre civilnú ochranu obyvateľstva.

Ako problém však vnímam ekonomickú – finančnú stránku zabezpečenia podmienok pre dostatočnú ochranu. Dnes tak veľmi často spomínané problémy s financovaním štátu, teda i verejnej správy, môžu dať dopad i na mnou spracúvanú tému. Nespočetné množstvo opatrení na zníženie nákladovej časti verejnej správy má v konečnom dôsledku dopad na všetky činnosti.

Dnešného dňa ide o problémy s financovaním výpočtovej techniky, jej výmenou, dopĺňaním – obnovovaním ochranných prostriedkov, starostlivosťou o sklady civilnej ochrany, ale i zakupovaním čo len odbornej literatúry pre prehĺbovanie vedomostí zamestnancov. V práci som sa zameriaval na Obvodný úrad Šaľa. Rozpočet určený na civilnú ochranu, na odmeny pre skladníkov civilnej ochrany je nižší ako len pár rokov pred spracovaním mojej práce. Za nevhodné považujem i znižovanie stavu zamestnancov odboru civilnej ochrany a krízového riadenia. Stav zamestnancov bol znížený zo šiestich na štyroch, pričom i vedúci odboru popri svojej riadiacej činnosti je i výkonným zamestnancom, teda má tzv. svoju agendu, čo však v jeho odmene za prácu zohľadnené nie je. Zamestnanci odboru majú kumulované funkcie, čo je zrejmé i z počtu zabezpečovanej vecnej pôsobnosti. V čase keď nedôjde k mimoriadnej situácii, pri plnom počtu zamestnancov odboru, napriek zníženiu ich počtu, všetky činnosti zvládajú kvalitne a na vysoko odbornej úrovni. Zo spracovaných plánov je zrejmé, že v čase riešenia vzniknutej situácie by nastal problém, pretože zamestnanci majú podľa plánov aj zdvojené funkcie, čo pri prípadnej práci v teréne, či pri zasadnutí komisii a činnosti v nich, nie je možné vykonávať súčasne.

Samotné finančné ohodnotenie zamestnancov považujem za veľmi nízke. Platy štátnych zamestnancov, teda i zamestnancov odboru civilnej ochrany a krízového riadenia, neboli už tri roky valorizované, sú zmrazené. Neboli upravené ani z toho titulu, že zamestnanci mali doplnené svoje náplne činnosti ďalšími činnosťami, ktoré vykonávali prepustený zamestnanci. Je preto nutné zo strany štátu pouvažovať nad zlepšením financovania štátnych zamestnancov, ich pracovných podmienok, techniky, spojenia, pretože

v konečnom dôsledku i táto skutočnosť môže mať dopad na prípravu a samotné riešenie situácii, ktoré patria do pôsobnosti obvodných úradov na úseku civilnej ochrany.

Obr. 14. *Nemocnica s poliklinikou v meste Šaľa*

Z hľadiska následkov jednotlivých druhov situácii je potrebné spomenúť celo okresný problém – neexistenciu zdravotníckeho zariadenia nemocničného typu v okrese Šaľa. Opätovne je potrebné pripomenúť, že i bývalá nemocnica s poliklinikou, ktorá je majetkom Nitrianskeho samosprávneho kraja, práve z finančných dôvodov – neudržanie nákladovej časti jej rozpočtu, bola zrušená. V súčasnej dobe objekt chátra a po márných pokusoch samosprávneho kraja v objekte okrem pár ambulancií neštátnych lekárov je objekt nefunkčný. V tomto prípade by bolo po pár pokusoch opäť nutné, aby sa mesto Šaľa spojilo s Nitrianskym samosprávnym krajom a jeho samosprávnymi orgánmi, a znovu tento stav začali riešiť v prospech občanov šalianskeho okresu. Veď ešte v pamäti mnohých obyvateľov stále rezonujú výbuchy v chemickom podniku Duslo a.s. Šaľa, ich následky a poskytnutie nevyhnutnej pomoci práve zo šalianskej nemocnice, ktorá bola v tom okamihu tak blízko a bola pripravená na riešenie takýchto prípadov.

ZÁVER

V závere svojej diplomovej práce sa pokúsim zhrnúť zistené poznatky z oblasti ochrany obyvateľstva na území okresu Šaľa a pripravenosti okresu na predchádzanie vzniku škôd na ľudských životoch a majetku.

Ako je z mojej práce zrejmé, na území okresu Šaľa, sú okrem všeobecných rizík, ktoré vyplývajú z geografickej polohy územia, aj riziká a hrozby, ktoré by mohli byť vyvolané hospodárskou činnosťou podnikateľských subjektov, ale i samotnými zásahmi človeka. Z uvedeného dôvodu som sledoval a študoval dokumentáciu Obvodného úradu Šaľa zameranú na tieto druhy rizík a hrozieb. Skonštatoval som, že dokumentácia odboru civilnej ochrany a krízového riadenia je spracovaná na všetky druhy hrozieb a rizík, je neustále aktualizovaná. Z hľadiska prevencie v tejto oblasti som ocenil i každoročné organizovanie Súťaže mladých záchranárov CO pre žiakov základných škôl. Tu som však musel konštatovať, že je na škodu veci, že z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov – verejných zdrojov nebol uskutočnený V. ročník tejto súťaže. Ocenil som i každoročne vykonávané kontroly u podnikateľských subjektov z hľadiska pripravenosti na riešenie rizík či škôd, a to najmä u chemického podniku Duslo a.s. Šaľa.

V práci som preveroval aj pripravenosť ďalších zložiek pre prípad riešenia škôd na ľudských životoch a majetku. Tak ako ja, aj všetci zainteresovaní, by si želali opätovné riešenie zdravotníckeho zariadenia v okrese Šaľa, kde nemocnica s poliklinikou, teda aj lôžková časť je zrušená a najbližšie nemocnice sú vzdialené od mesta Šaľa na 20 a viac kilometrov. Umiestnenie postihnutých osôb by z tohto dôvodu bolo nutné riešiť v minimálne dvoch až troch nemocničných zariadeniach.

Záverom by som si dovoľil skonštatovať, že úlohy vyplývajúce z právnych noriem upravujúcich oblasť civilnej ochrany, sú zabezpečené na veľmi dobrej úrovni. O vysokej odbornosti zamestnancov obvodného úradu som sa mal možnosť presvedčiť i osobne pri konzultáciách pri tvorbe mojej práce.

Z uvedeného dôvodu navrhujem riešiť jedno konkrétne opatrenie pre orgány územnej samosprávy – riešiť opätovné umiestnenie zdravotníckeho zariadenia nemocničného typu v okrese Šaľa.

CONCLUSION

In the conclusion of my thesis I will try to summarize the discovered information regarding the area of protection of the inhabitants in the district of town Sala and its preparedness to prevent human life and property damage.

As it may be seen in my thesis, there are, except general risks, which result from the geographical position of the area, also risks and threats in the area of Sala district, which could be activated by economic activity of business entities, but also by human intervention. From the given reason I have observed and studied the documentation of the District Office in Sala aimed at these kinds of risks and threats. I have stated that the documentation of the Civil protection Department and crisis administration is processed on every kinds of risks and threats, it is constantly updated.

From the aspect of prevention in this area I have appreciated the annual organizing of the competition for young rescue workers for elementary schools students. Here however I had to state that it is a pity that the fifth annual competition was not accomplished due to lack of funds – public sources. I have also appreciated the business entities annual audits in terms of solving risks or damages preparedness, mainly in chemical company Duslo, Sala.

I have also examined the preparedness of other components in case of solving human lives and property damages. Me myself as well as all concerned, would favour repeated solving of health equipment in the district of Sala, where the hospital, together with the bed department is cancelled and the nearest hospitals are 20 or more kilometres away from Sala. By this reason the placement of affected people would need to be solved in minimum of two or three hospitals.

By the conclusion I would state that the responsibilities resulted from the legal standards which adapt the area of civil protection are ensured on a very good level. I had the possibility to assure myself personally about the high proficiency of the district office employees by consulting of my thesis.

By the given reason I suggest solving one concrete action for the Territorial government – solving of the hospital placement in the district of Sala.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. *Ochrana obyvateľstva*. Ostrava: EDICE SPBI SPEKTRUM, 2005, 138 s. ISBN 80-86634-70-1.
- [2] SLOVENSKO. Zákon č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm
- [3] SLOVENSKO. Zákon č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme v znení nehorších predpisov. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm
- [4] SLOVENSKO. Zákon č. 387/2002 Z.z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm
- [5] SLOVENSKO. Zákon č. 319/2002 Z.z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm
- [6] SLOVENSKO. Zákon č. 570/2005 Z.z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm
- [7] SLOVENSKO. Zákon č. 414/2002 Z.z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1993 Z.z. o vymedzení pôsobnosti orgánov vo veciach ochrany spotrebiteľa v znení neskorších predpisov. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm
- [8] SLOVENSKO. Zákon č. 82/1994 Z.z. o štátnych hmotných rezervách v znení neskorších predpisov. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm

- [9] SLOVENSKO. Zákon č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm
- [10] SLOVENSKO. Zákon č. 541/2004 Z.z. o mierovom využívaní jadrovej energie(atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm
- [11] SLOVENSKO. Zákon č. 666/2004 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm
- [12] SLOVENSKO. Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku(stavebný zákon) v znení neskorších predpisov. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm
- [13] Ochrana Obyvateľstva. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. Bratislava, 2007 [cit. 2011-10-16]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?ochrana-obyvateľstva>
- [14] ŠIMÁK, Ladislav. *Krízový manažment vo verejnej správe*. 2. vyd. Žilina: Žilinská Univerzita - Fakulta špeciálneho inžinierstva, 2001, 243 s. ISBN 80-88829-13-5.
- [15] Obvodný úrad Šaľa. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. Bratislava, 2007 [cit. 2011-10-16]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?ochrana-obyvateľstva>
- [16] Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011. In: *Štatistický úrad Slovenskej republiky* [online]. Bratislava, 2003 [cit. 2011-11-10]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?obvodny-urad-sala>
- [17] OBVODNÝ ÚRAD ŠAĽA. *Analýza územia okresu Šaľa z hľadiska vzniku*

- mimoriadnych udalostí*. Odbor civilnej ochrany a krízového riadenia. Šaľa, 2009, 33 s.
- [18] GOOGLE MAPS. 2012. Dostupné z: <http://maps.google.com/>
- [19] OBVODNÝ ÚRAD ŠAĽA. . Odbor civilnej ochrany a krízového riadenia. Šaľa, 2009, 33 s.
- [20] GOOGLE IMAGES. 2012. Dostupné z: www.google.com/imghp?hl=sk
- [21] GOOGLE IMAGES. 2012. Dostupné z: www.google.com/imghp?hl=sk
- [22] Bezpečnosť v spoločnosti a jej okolí. In: Duslo a.s. [online]. Šaľa, 2012 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: http://www.duslo.sk/docs/lokalita_sala.pdf
- [23] OBVODNÝ ÚRAD ŠAĽA. Plán biologického monitorovania. Odbor civilnej ochrany a krízového riadenia. Šaľa, 2010.
- [24] OBVODNÝ ÚRAD ŠAĽA. Plán ochrany obyvateľstva v územnom obvode Šaľa. Odbor civilnej ochrany a krízového riadenia. Šaľa, 2008.
- [25] GOOGLE IMAGES. 2012. Dostupné z: www.google.com/imghp?hl=sk
- [26] Vitajte na stránke Varovania obyvateľstva. In: *Varovanie obyvateľstva* [online]. Bratislava, 2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?obvodny-urad-sala>
- [27] SLOVENSKO. Vyhláška č. 75/1995 Z.z. o zabezpečovaní evakuácie. [online]. [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm
- [28] OBVODNÝ ÚRAD ŠAĽA. Zámer zabezpečenia, riadenia a vykonania evakuácie v okrese Šaľa. Odbor civilnej ochrany a krízového riadenia. Šaľa, 2008.
- [29] OBVODNÝ ÚRAD ŠAĽA. Plán ukrytia obyvateľstva v okrese Šaľa. Šaľa, 1997.

- [30] GOOGLE MAPS. 2012. Dostupné z: <http://maps.google.com/>
- [31] OBVODNÝ ÚRAD ŠAĽA. Hlavné zásady poskytovania prvej predlekárskej a prvej lekárskej pomoci pri úniku chemických nebezpečných látok. Odbor civilnej ochrany a krízového riadenia. Šaľa, 2008.
- [32] OBVODNÝ ÚRAD ŠAĽA. Organizácia protibiologických opatrení pri ZLLP. Odbor civilnej ochrany a krízového riadenia. Šaľa, 2008.
- [33] SURVIVE ABILITY. *Umění přežít*. 2008. Dostupné z: <http://survive-ability.cz/vasetelesnaochrana.html>
- [34] Prostředky chemické biologické a požární ochrany. In: Klimafil s.r.o. [online]. Praha, 2003 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://obchod.klimafil.cz/>
- [35] SLOVENSKO. Vyhláška č. 533/2006 Z.z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok. [online]. [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

V čl.	V článku
NATO	Severoatlantická Aliancia
ČSSR	Československá socialistická republika
a.s.	akciová spoločnosť
CO	Civilná ochrana
SOUCH	Stredné odborné učilište chemické
KS	Kontrolné stanovište
ZPH	Prevenia závažných priemyselných havárií
NZ	Nové Zámky
NR	Nitra
KN	Komárno
Z.z.	Zbierka zákonov

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obr. 1. Mapa hraníc Nitrianskeho kraja, okresu Šaľa a jeho susediacich okresov.[15]	24
Obr. 2. Lesný porast a rieka Váh pretekajúca cez mesto Šaľa.[18]	26
Obr. 3. Organizačná štruktúra útvaru civilnej ochrany.	30
Obr. 4. Jedna z disciplín „Súťaže mladých záchranárov“	33
Obr. 5. Znak Civilnej ochrany.[20].....	35
Obr. 6. Likvidácia premnožených komárov v okrese Šaľa po povodni v roku 2009.[21]	45
Obr. 8. Typy vzniku závažnej priemyselnej havárie.	48
Obr. 9. Mapa vytvorená v programe CIPREGIS.	51
Obr. 10. GAS – Tester II H + detekčná trubička[25].....	55
Obr. 11. Opatrenia evakuácie.....	61
Obr. 12. Cesty I. a II. triedy okolo podniku Duslo a.s. Šaľa.[30]	69
Obr. 13. Ochranná maska typu CM – 4, izolačný dýchací stroj typu SATURN S2, špeciálny protichemický odev typu SUNIT.[33, 34]	72
Obr. 14. Chemický podnik Duslo a.s. Šaľa.....	74
Obr. 15. Nemocnica s poliklinikou v meste Šaľa	76

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1. Prehľad obcí s výmerou územia, s počtom a hustotou obyvateľstva.[16].....	25
Tabuľka 2. Prehľad menej nebezpečných látok, množstvo a charakteristika.[22]	50
Tabuľka 3. Prehľad nebezpečných látok.....	53
Tabuľka 4. Koncentrácia nebezpečných látok v ovzduší.[24]	56
Tabuľka 5. Prehľad sirén varovania a vyrozumienia systému civilnej ochrany.[24].....	57
Tabuľka 6. Krízový štáb Obvodného úradu Šaľa.[24].....	58
Tabuľka 7. Kontrolné stanovištia, počty evakuovaných.[28]	63
Tabuľka 8. Prehľad ukrytia v okrese Šaľa.[29]	68
Tabuľka 9. Prehľad priestorov prvej lekárskej pomoci.[31].....	71